

**Awdurdod Parc Cenedlaethol
Arfordir Penfro**

*Eich helpu chi i ddeall
incwm a gwariant yr Awdurdod*

**DATGANIAD O GYFRIFON
2018/19**

MYNEGAI

TUDALEN

Adroddiad Naratif a Chyfrifon Cryno: <i>Y cyfan sydd angen i chi ei wybod o'r Datganiad o Gyfrifon</i>	3
--	----------

DATGANIAD O GYFRIFON *y wybodaeth statudol*

Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu	16
Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22
Mantolen	23
Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn	24
Datganiad Llif Arian	26
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	27
Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon	59
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	60
Adroddiad yr Archwilwyr	76

DATGANIAD O GYFRIFON 2018/19

ADRODDIAD NARATIF A CHYFRIFON CRYNO

CYFLWYNIAD

1. O dan ddarpariaethau Adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995, a Gorchymyn Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (Cymru) 1995, sefydlodd Ysgrifennydd Gwladol Cymru Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ar y 23^{ain} o Dachwedd 1995. O'r 1^{af} o Ebrill 1996, nid oedd y Parc Cenedlaethol bellach yn cael ei reoli fel pwyllgor o Gyngor Sir Dyfed, a daeth yn awdurdod lleol annibynnol â diben arbennig. Effaith gyffredinol Erthygl 17(1) o Orchymyn Ad-drefnu Llywodraeth Leol (Cymru) (Eiddo ac ati) 1996 oedd breinio hawliau a rhwymedigaethau eiddo yn yr Awdurdod Parc Cenedlaethol newydd (ond nid unrhyw ddyled benthyciadau) yr hen Gyngor Sir, o ran ardal y Parc Cenedlaethol.
2. Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn gyhoeddiad sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith sy'n rhoi gwybodaeth glir i drethdalwyr lleol, aelodau'r Awdurdod a rhanddeiliaid eraill am berfformiad a sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, er mwyn hwyluso asesiad o stiwardiaeth arian cyhoeddus ac ar gyfer gwneud penderfyniadau economaidd.
3. Mae'r Adroddiad Naratif hwn yn ganllaw hawdd ei ddeall i'r materion mwyaf arwyddocaol a nodir yn y Datganiad o Gyfrifon. Cyflwynir cyfrif refeniw cryno a syml, ynghyd â gwybodaeth ategol, er mwyn dangos yn glir y gost o ddarparu gwasanaethau a'r modd yr ariennir y costau hynny. Ni ddefnyddiwyd termau technegol, lle bynnag yr oedd yn bosibl, yn yr Adroddiad Naratif hwn.

GWARIANT A CHYLLID

4. Bob blwyddyn mae'n ofynnol i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol gyflwyno cais i Lywodraeth Cymru am ei gyllid ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Cyflwynir y cais fel dogfen ar y cyd, sef Cais am Grant i Barciau Cenedlaethol Cymru, ac yn dilyn ymgynghori â Chyfoeth Naturiol Cymru, mae Llywodraeth Cymru yn penderfynu ar Grant y Parc Cenedlaethol am y flwyddyn sydd i ddod.
5. Wrth bennu swm y Grant i'r Parc Cenedlaethol, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn penderfynu, yn unol â phwerau statudol, yr isafswm y gellir ei godi gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol fel Ardoll yn erbyn Cyngor Sir Penfro. Mae Grant y Parc Cenedlaethol yn cynrychioli 75% o gyllid grant craidd yr Awdurdod, a'r 25% sy'n weddill yn cael ei gynrychioli gan yr Ardoll. Mae'r gyllideb refeniw net yn cyfrif am incwm a gynhyrchir yn lleol gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol, megis incwm o daliadau meysydd parcio a ffioedd cynllunio, ac o grantiau gwasanaeth penodol eraill,

megis grant ar gyfer cynnal-a-chadw Llwybr yr Arfordir (Llwybr Cenedlaethol). Mae unrhyw falans sy'n uwch neu'n is na'r gyllideb net a gymeradwywyd yn cael ei reoli drwy gronfeydd refeniw yr Awdurdod.

6. Yn 2018/19 roedd y cyllid ar gyfer gwariant refeniw yr Awdurdod (hynny yw, gweithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd) yn £7,741k, a gwariwyd £391k ar y rhaglen gyfalaf. Nodir yn y paragraffau canlynol wybodaeth am y ffynonellau ariannu ac ar beth y gwariwyd yr arian.

(a) **O ble ddaeth yr arian:-**

CYLLIDEB REFENIW	2018/19 £ 000	2018/19 %	2017/18 £ 000	2017/18 %
Grant y Parc Cenedlaethol, gan Lywodraeth Cymru:	2,954	38%	2,955	38%
Ardoll y Parc Cenedlaethol, yn erbyn Cyngor Sir Penfro:	933	13%	985	13%
Incwm a Gynhyrchwyd yn Lleol (drwy ffioedd a thaliadau):	1,644	21%	1,695	22%
Grantiau Refeniw ar gyfer Gwasanaeth/Prosiect Penodol:	1,553	20%	1,492	19%
Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd/Cyffredinol:	657	8%	584	8%
<i>CYFANSWM CYLLID REFENIW</i>	<i>7,741</i>	<i>100%</i>	<i>7,711</i>	<i>100%</i>

CYLLIDEB GYFALAF	2018/19 £ 000		2017/18 £ 000
Grantiau Cyfalaf Prosiect Penodol:	46		-
Y defnydd o dderbyniadau cyfalaf	258		18
<i>ARIANNU CYFALAF</i>	<i>304</i>		<i>18</i>
A chyllid o'r gyllideb refeniw (wedi'i gynnwys uchod)	87		156
<i>CYFANSWM Y GYLLIDEB GYFALAF</i>	<i>391</i>		<i>174</i>

Mae incwm a gwariant yr Awdurdod wedi'i rannu at ddibenion cyfrifyddu rhwng cronfeydd refeniw a chronfeydd cyfalaf yn unol ag arferion cyfrifyddu awdurdodau lleol. Mae'r Awdurdod yn gallu defnyddio peth o'i arian refeniw i gyfrannu at brosiectau cyfalaf, ond ni all ddefnyddio grantiau cyfalaf i gyfrannu at wariant refeniw.

Roedd cyllid refeniw cyffredinol yr Awdurdod wedi cynyddu 0.4% yn 2018/19 ac am bob £1 a ddarparwyd gan y Grant Parc Cenedlaethol a'r Ardoll yn y flwyddyn, llwyddodd yr Awdurdod i gynhyrchu 82c arall o ffynonellau eraill (2017/18=81c).

Roedd yr Incwm a Gynhyrchwyd yn Lleol yn cynnwys y canlynol:

INCWM A GYNHYRCHWYD YN LLEOL	2018/19 £000	2017/18 £000	% y Newid
Gwerthu Nwyddau ac Incwm o Ganolfannau Gwybodaeth	289	289	0%
Incwm meysydd parcio a chonsesiynau	470	470	0%
Ffioedd mynediad a Gweithgareddau a Digwyddiadau	269	287	-6%
Incwm hysbysebu	75	72	4%
Ffioedd cynllunio	253	283	-11%
Gwerthu coed	25	28	-12%
Arall: Incwm eiddo a chyfraniadau	158	185	-15%
Incwm o eiddo buddsoddi	74	62	19%
Incwm buddsoddi (buddsoddi arian dros ben)	31	19	63%
CYFANSWM INCWM LLEOL	1,644	1,695	-3%

Mae'r Awdurdod yn hynod ddiolchgar i'r holl sefydliadau sy'n cefnogi ei waith drwy ddarparu cyllid refeniw a chyfalaf. Mae rhagor o wybodaeth am y grantiau refeniw a gwybodaeth fanwl am y grantiau cyfalaf ar gael yn y Datganiad o Gyfrifon.

(b) **Yr hyn y gwariwyd yr arian arno:-**

CYLLIDEB REFENIW	2018/19 £000	2018/19 %	2017/18 £000	2017/18 %
Cyflogeion	3,696	47%	3,659	48%
Yn ymwneud ag adeiladau	662	9%	769	9%
Trafnidiaeth a Theithio	198	3%	179	2%
Cyflenwadau, Gwasanaethau a Grantiau	1,666	22%	1,391	19%
Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd	1,430	18%	1,489	19%
Cyfraniad i brosiectau cyfalaf	86	1%	156	2%
Taliadau cyllido	1	0%	1	0%
Cynnydd/ (gostyngiad) yn y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol	2	0%	67	1%
CYFANSWM COST REFENIW	7,741	100%	7,711	100%

7. Y Gyllideb Refeniw

Mae'r Awdurdod yn rheoli ei gyllideb refeniw ar sail cyllideb "net". Ystyr hyn yw bod incwm a gynhyrchir yn lleol a grantiau penodol yn cael eu dyrannu o dan benawdau unigol yn y gyllideb ac yn cael eu rhoi yn erbyn y gwariant o dan y penawdau hynny er mwyn cael cyllideb net.

Mae'r gyllideb net ar gyfer pob gwasanaeth hefyd yn cynnwys "tâl cyfalaf". Mae hwn yn seiliedig ar yr asedau a ddefnyddir gan wasanaethau. Mae'n cynnwys tâl am ddibrisiant (sef gwerth yr asedau a ddefnyddir gan wasanaethau yn ystod y flwyddyn). Mae'r taliadau cyfalaf yn cael eu gwrthdroi allan o'r cyfrifon, gan eu bod yn addasiadau nad ydynt yn arian parod – hynny yw maent yn gyfanswm o ddim, ac nid oes angen unrhyw arian parod arnynt.

Yn yr un modd, gwneir addasiadau ar gyfer costau pensiwn yn unol â gofynion cyfrifyddu. Gelwir y rhain yn IAS19 Buddion cyflogeion, *Buddion Ymddeol*. Codir tâl, sef "cost gwasanaeth cyfredol" (cost yr hyn y mae cyflogeion wedi'i ennill mewn hawliau pensiwn yn ystod y flwyddyn) ar gyllidebau gwasanaethau, yn lle cost cyfraniadau cyflogwyr (sef yr union swm a godir ar y cyfrifon am gyfraniadau i'r Gronfa Bensiwn yn ystod y flwyddyn). Mae'r addasiadau hyn hefyd yn cael eu gwrthdroi allan o'r cyfrifon o dan Gost Net Gwasanaethau, drwy gyfrwng *Symudiadau ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn*, i sicrhau bod y gost yn y cyfrifon yn mynd yn ôl i werth cyfraniadau'r cyflogwyr. Diben yr addasiadau technegol hyn yw gwneud y gwasanaethau cyhoeddus yn unol â'r Safonau Adrodd Rhyngwladol.

Mae'r gyllideb net a'r sefyllfa alldro net yn cael eu cyflwyno ar y dudalen nesaf ar gyfer prif feysydd gwasanaeth yr Awdurdod, a ddangosir o fewn Cyfrif Incwm a Gwariant syml (cyfrif elw/colled).

Cyfrif Refeniw 2018/19	Cyllideb Net £000	Alldro Net £000	Amrywiant £000	Alldro Net 2017/18 £000
Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol	390	386	4	368
Cadwraeth y Dreftadaeth Ddiwylliannol	154	140	14	129
Rheoli Datblygu	342	252	90	235
Blaengynllunio a Chymunedau	340	340	-	416
Hyrwyddo a Dealltwriaeth	415	346	69	1,003
Rheoli Hamdden a Thrafnidiaeth	133	111	22	135
Parcmyr, Ystadau a Gwirfoddolwyr	1,203	1,189	14	1,051
Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd	547	532	15	462
Rheoli Gwasanaethau a Gwasanaethau Cynnal	1,614	1,648	-34	1,105
Cost net gwasanaethau	5,138	4,944	194	4,904
Incwm llog a buddsoddi a enillwyd yn ystod y flwyddyn	-15	-31	16	-19
Eitemau eraill heblaw arian parod a ddebydwyd neu a gredydwyd i Gronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod am y flwyddyn:	-2,157	-1,802	-355	-107
Grant Parc Cenedlaethol – Llywodraeth Cynulliad Cymru	-2,807	-2954	147	-2955
Ardoll y Parc Cenedlaethol – Cyngor Sir Penfro	-933	-933		-985
Gwarged / Diffyg (-) Net Gweithredu	774	776	-2	838
Yn llai o drosglwyddiad net i (-) / o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	-774	-774		-905
GWARGED DIWEDD Y FLWYDDYN	0	2	-2	67

Sylwadau Cryno

Cost Net alldro gwariant y Gwasanaeth am y flwyddyn oedd £4,944k yn erbyn cyllideb Cost Net o £5,138k ac union gost o £4,904k yn 2017/18. Roedd y Gost Net yn £194k yn is na'r gyllideb ddiwygiedig ac mae esboniad am y prif amrywiadau o fewn pob gwasanaeth fel a ganlyn:

- **Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol (£4k yn llai na'r gyllideb).** Gwnaed iawn am y diffyg yn y gwerthiant allanol yng Nghanolfan Coetir Cilrhedyn drwy sicrhau costau gweithredu rhatach, gan arwain at arbed £6k net o gymharu â'r gyllideb. Gwnaed taliad ychwanegol o £3k i Awdurdod Porthladd Aberdaugleddau i gefnogi grŵp Gwyliadwraeth Amgylcheddol Aberdaugleddau, a thrwy wneud hynny gorwariwyd ar gyllideb yr Amgylchedd Morol.

- **Cadwraeth Treftadaeth Ddiwylliannol (£14k yn llai na'r gyllideb).** Y rheswm am yr amrywiadau yn y gwasanaeth Cadwraeth Treftadaeth Ddiwylliannol yw arbedion a gafwyd yng nghyllidebau Archaeolegol a Gerddi Treftadaeth.
- **Rheoli Datblygu (£90k yn llai na'r gyllideb).** O fewn Rheoli Datblygu, bu cynnydd sylweddol yn y ceisiadau cynllunio, ac yn sgil hynny roedd incwm ffioedd cynllunio yn £258k yn ystod y flwyddyn sef £88k yn uwch na'r gyllideb ac yn £83k yn uwch na'r un cyfnod yn 2016/17. Roedd incwm ffioedd cyn-ymgeisio oedd heb ei gyllidebu (£17k) ynghyd ag arbedion mewn hysbysebu statudol (£10k), ffioedd proffesiynol (£12k), costau teithio (£4k) ac arbedion eraill wedi cyfrannu at y tanwariant. Hefyd, bu gorwariant o £25k ar gost apelau. O fewn Rheoli Datblygu, roedd yr incwm o ffioedd cynllunio, sef £226k, i fyny £60k o gymharu â'r gyllideb, ond i lawr £32k o gymharu â ffigurau 2017/18. Mae incwm ychwanegol o ffioedd cyn-cynllunio ynghyd ag arbedion mewn cyflogau, teithio, hysbysebu, ac adennill costau cyfreithiol, hefyd wedi cyfrannu at y tanwariant.
- **Blaengynllunio a Chymunedau (Ar y gyllideb).** Yn ystod y flwyddyn, dyfarnwyd cyfanswm o £107k o grantiau o'r Gronfa Datblygu Cynaliadwy i bymtheg prosiect gwahanol. Talwyd grantiau o fwy na £5k i Ymddiriedolaeth y Môr, Cyngor Cymuned Solfach, Mikota Ltd., Greenseas Resource Ltd., Fforwm Arfordirol Sir Benfro, Murray Taylor, Ben Lloyd a Pharc Cenedlaethol Arfordir Penfro. Yn 2018, trefnwyd cytundeb lefel gwasanaeth gyda PLANED i weinyddu'r Gronfa Datblygu Cynaliadwy tan fis Mawrth 2020.
- **Hyrwyddo a Dealltwriaeth (£69k yn llai na'r gyllideb).** Mae'r tabl ar dudalen 10 yn dangos cyllideb y flwyddyn gyfredol, ffigurau gwirioneddol a ffigurau'r blynyddoedd blaenorol ar gyfer gwerthu nwyddau, incwm o dderbyniadau, ac incwm o feysydd parcio am y 12 mis a ddaeth i ben ar 13 Mawrth 2019. Cyfanswm yr incwm o werthu nwyddau yw £235k, sydd £6k yn llai na'r gyllideb ac £8k yn llai na chyfanswm y flwyddyn flaenorol. Drwyddi draw, mae hyn yn cyfateb i £3% o ostyngiad ers y llynedd ar yr incwm a gafwyd drwy werthu nwyddau ar draws y Canolfannau. Serch hynny, mae gwahaniaeth ym mherfformiad y safleoedd. Bu cynnydd o 2% yn Oriol y Parc, gostyngiad o 4% yng Nghaeriw, a gostyngiad o 16.3% yng Nghastell Henllys o gymharu â'r llynedd.

Cafwyd £250k o incwm o daliadau mynediad i Gastell Caeriw a Chastell Henllys, sydd £1k yn llai na'r gyllideb ac £16k yn llai nag yn 2017/18. Bu'n rhaid cau rhannau o Gastell Caeriw i wneud gwaith adnewyddu ar yr Ardd Furiog ac efallai bod hynny'n cyfrif am y gostyngiad yn nifer yr ymwelwyr. Mae'n bosibl hefyd fod nifer yr ymwelwyr yn is na'r llynedd am fod gwyliau'r Pasg yn digwydd ar draws y ddwy flwyddyn ariannol. Bu gostyngiad o 13.1% yn nifer yr ymwelwyr â Chastell Henllys, a gostyngiad o 5% yng Nghaeriw, ond bu cynnydd bychan o 1.4% yn Oriol y Parc. Ar nodyn mwy calonogol, cafwyd incwm o £15k yn 2018/19 o'r gweithgareddau i ysgolion yng Nghastell Henllys, o gymharu â £13k yn 2017/18.

Cafodd Oriol y Parc incwm grant o £13k gan y Cyngor Celfyddydau ar gyfer y prosiect Criw Celf i gefnogi celf mewn cymunedau. Roedd costau gweithredu Castell Henllys yn uwch na'r gyllideb oherwydd costau cyflog ychwanegol yn deillio o salwch hirdymor, cynnydd yng nghostau'r safle ac effaith y newidiadau i'r rheoliadau ar gyfer rhyddhad o ran ardrethu busnesau bach. Ym mis Gorffennaf, agorodd Ystafell De Castell Caeriw, a chafodd haf llwyddiannus gan gynhyrchu gwarged gweithredol o £7k am y cyfnod a ddaeth i ben ar yr 31ain o Fawrth 2019.

Yng nghyllideb Cyfathrebu, roedd swydd y swyddog cyhoeddiadau yn wag am y flwyddyn, gan arwain at arbedion sylweddol, er bod rhai costau ychwanegol yn gysylltiedig â datblygu gwefan newydd yr Awdurdod. Cafwyd incwm o £75k o'r hysbysebion yng nghylchgrawn *Coast to Coast*, a oedd £14k yn llai na'r gyllideb ond £3k yn uwch nag yn 2017/18.

Ar y cyd â Chyngor Sir Penfro, Cyngor Sir Wexford a Visit Wexford, bu'r Awdurdod yn rhan o gais llwyddiannus am grant o €2.4 miliwn o Raglen Iwerddon Cymru 2014 – 2020, Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop. Mae arian cyfatebol yr Awdurdod ar gyfer y prosiect, "Ailddarganfod Cysylltiadau Hynafol – Y Seintiau", ar ffurf £7k mewn arian parod, tua £40k o amser staff a £30k o hysbyesbu yn *Coast to Coast*. Mae hyn yn dilyn yr arian a gafwyd ar gyfer prosiect Interreg Llwybrau Celtaidd, a chymorth gan Gronfa Ymgysylltu Twristiaeth Ranbarthol Croeso Cymru ar gyfer gweithgareddau marchnata Llwybr Arfordir Cymru.

- **Hamdden a Rheoli Trafnidiaeth (£22k yn llai na'r gyllideb).** Mae'r tabl ar dudalen 10 yn dangos yr incwm o'r Meysydd Parcio am y 12 mis o £445k, sydd yn £18k yn uwch na'r gyllideb ac yn £10k yn uwch nag yn 2017/18. Fodd bynnag, roedd cyfnod hir o salwch a chost na chyllidebwyd ar ei chyfer o gyflogi cofntractwr i gynnal a chadw'r meysydd parcio wedi achosi gorwariant o £10k yn y gyllideb meysydd parcio. Y rheswm am y tanwariant o £32k oedd bod swydd Swyddog Technegol yr Awdurdod yn wag drwy gydol y flwyddyn. Disodlwyd y swydd gan gynorthwydd adeiladau a phrosiectsu, a llenwyd y swydd ym mis Ebrill 2019.
- **Parcmy, Ystadau a Gwirfoddolwyr (£14k yn llai na'r gyllideb).** Ym maes gwasanaeth y Parcmy, Ystadau a gwirfoddolwyr, y rheswm am y tanwariant oedd bod swydd Parcmon y De yn wag am gyfnod o chwe mis.
- **Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd (£15k yn llai na'r gyllideb).** O fewn y gyllideb Gweithgareddau Corfforaethol a Rheoli, mae'r Awdurdod wedi cyfrannu at ddigwyddiad Iron Man Cymru, Cyngor Tref Dinbych-y-pysgod ar gyfer cofeb, a chymorth pellach ar gyfer gwaith Parciau Cenedlaethol y DU. Y rheswm am y tanwariant yng Nghynrychiolaeth Ddemocrataidd yw arbedion ar lwfansau'r aelodau a threuliau a chostau cyfieithu.
- **Rheoli Gwasanaethau a Gwasanaethau Cynnal (£34k dros y gyllideb).** Mae'r diffyg yn incwm y gronfa a chostau staff asiantaeth na ellir bod wedi'u rhagweld wedi'i wrthbwyso'n rhannol gan lai o gostau cyfreithiol, swydd wag yn yr adran TG a chostau hyfforddi staff, nwyddau swyddfa a phostio.

Ym mis Gorffennaf 2018, dywedodd Llywodraeth Cymru wrth yr Awdurdod na fyddai'r gostyngiad o 5% y cyllidebwyd ar ei gyfer yng Ngrant y Parc Cenedlaethol yn 2018/19 yn cael ei weithredu. Felly, roedd y grant £145k yn uwch na'r disgwyl. Mae'r incwm hwn o'r grant ynghyd ag incwm uwch na'r disgwyl o ffioedd cynllunio wedi arwain at warged gweithredol ar gyfer y flwyddyn. Defnyddiwyd y gwarged i ychwanegu at y gronfa wrth gefn a glustnodwyd fel ei fod ar gael ar gyfer y gostyngiad disgwyliedig yng Ngrant y Parc Cenedlaethol. Nid yw'r incwm grant ychwanegol a sylweddol a gafwyd gan Lywodraeth Cymru ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn effeithio ar y sefyllfa refeniw am y flwyddyn gyfredol, ac roedd ar gyfer gwariant mewn blynyddoedd dilynol ac mae wedi'i ychwanegu at y cronfeydd a glustnodwyd.

Incwm 2018/19 yn erbyn y Gyllideb a'r Blynnyddoedd Blaenorol

Gwerthu Nwyddau	Cyllideb 12 mis	Incwm 12 mis	Amrywiant	2017/18	Amrywiant	2016/17	Amrywiant	2015 /16	Amrywiant
Incwm Caeriw	77,037	79,274	2,237	82,894	-3,620	78,755	519	81,035	-1,761
Oriel y Parc	123,069	120,514	-2,555	117,989	2,525	108,188	12,326	121,575	-1,061
Castell Henllys	41,723	35,622	-6,101	42,196	-6,575	39,179	-3,558	47,645	-12,023
Cyfanswm y Gwerthiant Nwyddau	241,829	235,410	-6,419	243,079	-7,670	226,122	9,287	250,255	-14,845
Ffioedd Mynediad									
Incwm Caeriw	133,250	140,448	7,198	148,961	-8,514	123,433	17,015	126,211	14,236
Castell Henllys	72,702	64,105	-8,597	77,597	-13,492	56,952	7,152	71,764	-7,659
	205,952	204,553	-1,399	226,558	-22,006	180,385	24,167	197,975	6,577
Incwm Meysydd Parcio									
Gweithrediadau Maes Parcio	25,000	28,113	3,113	28,128	-14	4,548	23,565	11,503	16,610
Maes Parcio Maenorbŷr	43,389	45,727	2,338	42,021	3,706	41,094	4,633	41,259	4,467
Maes Parcio Aber Bach	36,155	31,917	-4,238	28,120	3,797	35,616	-3,699	38,955	-7,038
Maes Parcio Tyddewi	77,000	70,254	-6,746	73,707	-3,453	77,327	-3,621	79,780	-9,526
Maes Parcio Poppit	40,524	57,462	16,938	53,374	4,088	45,678	7,696	34,623	22,839
Maes Parcio Saundersfoot	70,920	66,461	-4,459	64,809	1,652	77,391	-12,582	71,665	-5,204
Maes Parcio Freshwater East	24,204	24,738	534	24,194	543	19,312	4,882	22,777	1,961
Maes Parcio Aber Llydan	22,138	22,132	-6	22,664	-531	21,628	1,035	22,100	33
Maes Parcio Trefdraeth	15,757	21,126	5,369	23,078	-1,952	18,863	4,215	15,697	5,429
Maes Parcio Niwgwyl	18,500	20,974	2,474	17,865	3,109	17,664	201	19,946	1,029
Maes Parcio Solfach	54,000	56,517	2,517	57,778	-1,260	54,460	3,318	57,161	-644
	427,587	445,421	17,834	435,738	9,685	413,581	29,644	415,466	29,956

8. Rhaglen Gyfalaf

Ariannwyd y prosiectau canlynol fel rhan o'r rhaglen gyfalaf am y flwyddyn:

	Cyfanswm y Gost 2018/19 £000	Cyfanswm y Gost 2017/18 £000
Hyrwyddo Dealltwriaeth a Mwynhad	239	80
Castell Henllys	53	57
Castell Caeriw	186	23
Rheoli Hamdden a Pharciau	106	86
Cerbydau a Chyfarpar	105	-
Meysydd Parcio	1	86
Gwasanaethau Corfforaethol a Chynnal	46	8
Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	46	8
CYFANSWM GWARIANT CYFALAF	391	174
Ariannwyd gan:		
Ariannu o'r gyllideb refeniw	-87	-156
Grantiau Ychwanegol	-46	-
Derbyniadau Cyfalaf	-258	-18
Cyfanswm	-391	-174

Manylion y rhaglen gyfalaf yw:

- **Castell Henllys.** Yn ystod 2018/19, gwnaed gwaith ar ddau Dŷ Crwn yng Nghastell Henllys. Gwnaed y rhan fwyaf o'r gwaith o adnewyddu Tŷ'r Cogydd yn 2017/18, ond fe'i cwblhawyd yn 2018/19. Dechreuwyd adnewyddu Tŷ Crwn Earth Watch yn ystod y flwyddyn a bydd yn cael ei gwblhau yn ystod haf 2019. Ym mis Mawrth 2018 dyfarnodd Llywodraeth Cymru gymorth grant ychwanegol sylweddol (£730k) i'r Awdurdod. Yn y dyraniad hwn mae £150k ar gyfer datblygu Castell Henllys ymhellach a gwariwyd £30k ohono ar wella'r ffordd fynediad.
- **Castell Caeriw.** Dechreuodd y gwaith ar brosiect yr Ardd Furiog ym mis Mawrth 2019, gyda'r bwriad o'i gwblhau erbyn mis Mehefin 2019. Ariennir y prosiect yn rhannol gan y Cynllun Cymorth Buddsoddi mewn Amwynderau Twristiaeth. Hefyd, mae prosiect ar wahân i wella'r seilwaith carthffosiaeth a draenio yn y castell a gaiff ei gwblhau ym mis Mai 2019. Gorffennwyd y gwaith o adeiladu caffî'r castell yn ystod y flwyddyn, a chafodd ei agor yn llawn ym mis Gorffennaf 2018.
- **Cerbydau a Chyfarpar.** Yn ystod y flwyddyn, prynodd yr Awdurdod gerbydau newydd ar gyfer timau wardeiniaid y De a'r Gorllewin. Trafodwyd ai prydlesu ynteu brynu fyddai orau, a phenderfynwyd mai prynu fyddai fwyaf costeffeithiol yn yr achos hwn. Hefyd, prynwyd tractor a pheiriant tocio prysglwyni y gellir ei reoli o bell ar gyfer y wardeiniaid. Mae cyfarpar a brynwyd ar gyfer caffî Castell Caeriw hefyd yn y categori hwn.

- **Meysydd Parcio.** Dechreuwyd ar waith rhagarweiniol i ailddatblygu Maes Parcio Aber Llydan, ond bydd rhan fwyaf y gwariant yn digwydd ym mlwyddyn ariannol 2019/20.
- **Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu.** Yn ogystal â gwella'r capasiti band eang yng Nghastell Henllys, prynwyd peiriant llungopiö mawr ar gyfer yr adran rheoli datblygu.

9. Crynodeb o'r Fantolen ar 31 Mawrth 2019

	2018/19 £000	2017/18 £000
Asedau Sefydlog	12,247	12,090
Arian parod mewn llaw/banc	5,576	4,481
Stociau o nwyddau a choed	111	131
Dyledwyr – arian sy'n ddyledus i'r Awdurdod	301	277
Credydwyr – arian sy'n ddyledus gan yr Awdurdod	-455	-507
Darpariaethau – ar gyfer ymrwymadau hysbys	0	-8
<i>Arian parod wrth gefn:</i>		
Cronfeydd a Glustnodwyd – at ddibenion penodol	-3,952	-3,178
Cronfeydd Refeniw Cyffredinol wrth gefn	-1,008	-1,006
Derbyniadau Cyfalaf wrth gefn Defnyddiadwy	-654	-263
<i>Heb fod yn arian parod:</i>		
Cronfa Absenoldebau Cronedig	55	47
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	-9,101	-9,303
Cronfa Ailbrisiö wrth gefn	-3,120	-2,761
Rhwymedigaeth Pensiwn	5,605	3,738
Cronfa Pensiynau wrth gefn (i gydbwyso â rhwymedigaeth pensiwn)	-5,605	-3,738
BALANSIUYD I:	Dim	Dim

Gwerth net asedau sefydlog yr Awdurdod a ddefnyddiwyd ar ddiwedd y flwyddyn oedd £12,247k, i fyny o £12,090k ar yr 31ain o Fawrth 2018. Roedd nifer o asedau yn cael eu hailbrisiö fel rhan o'r rhaglen dreigl o ail-brisiö dros gyfnod o bum mlynedd, ac roedd yr ailbrisiadau mwyaf yn ystod y flwyddyn yn ymwneud â'r asedau a ganlyn: Maes Parcio Brewery Meadow, Maes Parcio Maenorbÿr, Maes Parcio Tyddewi, Oriol y Parc, Canolfan Groeso Trefdraeth, Maes Carafannau Freshwater East, a St. Brides Cottages. Roedd ychwanegiadau cyfalaf, a lleihad mewn gwerth asedau hefyd wedi effeithio ar y symudiadau yn y balans. Mae asedau cyfalaf yn cynnwys cerbydau ac offer a thir/adeiladau – megis meysydd parcio, safleoedd picnic, tir arfordirol, coetiroedd, canolfannau gwybodaeth a safleoedd hanesyddol.

Mae Stoc, Dyledwyr, Credydwyr, Darpariaethau a balansau benthyca Tymor Hir yn codi o

weithgareddau gwariant refeniw a chyfalaf arferol yr Awdurdod. Prin iawn yw'r symudiadau yn y categorïau hyn rhwng y ddwy flwyddyn ariannol. Ar y llaw arall mae balans arian parod yr Awdurdod wedi cynyddu'n aruthrol, a'r rheswm am hyn oedd derbyn £1,149k gan Lywodraeth Cymru ar gyfer amrywiol brosiectau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yw cronfeydd a grëwyd o arian dros ben yn y flwyddyn gyfredol a'r flwyddyn flaenorol sydd wedi'u neilltuo ar gyfer prosiectau penodol. Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol yw arian dros ben a gronnwyd sydd ar gael i'w defnyddio at bob un o ddibenion y Parc. Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy yw elw o werthu asedau'r Awdurdod a gellir ond eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

Roedd y balans ar y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf yn £655k, sef £392k yn fwy. Derbyniwyd £650k i'r gronfa drwy werthu tir, a £258k a ddefnyddiwyd i ariannu cyfran o'r rhaglen gyfalaf. Yn ystod y flwyddyn cynyddodd y Cronfeydd a Glustnodwyd o £3,178k i £3,951k, a'r rheswm am hyn oedd y cyllid refeniw a grant o £1.1 miliwn y cyfeiriwyd ato eisoes a gafwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2019; bu adolygiad o'r Cronfeydd a Glustnodwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn pan gytunwyd bod cronfeydd priodol yn cael eu cadw.

Roedd balans y Gronfa Gyffredinol Wrth Gefn i fyny o £1,006k i £1,008k ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Roedd sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar ddiwedd 2018/19 yn parhau i fod yn gryf gyda chronfeydd arian parod sylweddol wrth gefn. Fodd bynnag, o ystyried yr amgylchedd ariannol tyn parhaus yn y sector cyhoeddus, disgwylir y bydd y balansau ar y Cronfeydd Cyffredinol, Derbyniadau Cyfalaf a'r Cronfeydd a Glustnodwyd yn gostwng yn sylweddol dros y blynyddoedd nesaf.

Mae'r Gronfa Absenoldebau Cronedig yn ymwneud ag absenoldebau cronedig y staff a enillwyd ond nas cymerwyd yn y flwyddyn. Oherwydd y modd y mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am y gwariant cyfalaf, mae'r balansau ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf a'r Gronfa Ailbrisio yn adlewyrchu gwerth yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd.

Roedd y Rhwymedigaeth Cronfa Bensiwn ar ddiwedd y flwyddyn wedi cynyddu i £5,605k o'i gymharu â'r rhwymedigaeth ar ddiwedd 2017/18 o £3,738k. Y rheswm am hyn yn bennaf oedd bod newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol ar rwymedigaethau'r cynllun wedi achosi gostyngiad o tua 0.2% y flwyddyn yn y gyfradd ddisgownt yn ystod y flwyddyn, a chynnydd o tua 0.1% y flwyddyn yn rhagdybiaeth chwyddiant y CPI. Mae rhwymedigaethau'r cynllun wedi'u haddasu 3.2% (£528k) ar gyfer aelodau gweithredol oherwydd achos McCloud (gweler nodyn 33 yn y Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol). Ar ochr arall y glorian, cafwyd enillion cadarnhaol ar y cyfan yn y marchnadoedd buddsoddi, er bod amrywiadau sylweddol yn dibynnu ar bortffolio asedau'r cronfeydd unigol.

10. Edrych ymlaen

Cafodd yr Awdurdod wybod yn ffurfiol na fyddai lefel Grant y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2019/20 yn newid o'r lefel yn 2018/19, ac felly seiliwyd cyllideb refeniw 2019/20 ar y lefel honno o grant. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi dweud yn ddiweddar fod posibilrwydd y bydd Grant y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2020/21 lawer yn llai. Felly, bydd gostyngiad yn llinell sylfaen Grant y Parc Cenedlaethol yn cael effaith ar gyllidebau'r blynyddoedd i ddod. Er bod yr Awdurdod wedi gwneud arbedion sylweddol yn y gyllideb dros y blynyddoedd diwethaf hyn, mae felly yn parhau i wynebu her ariannol i sicrhau ei fod yn lleihau ei sylfaen costau sylfaenol eto fyth, a lle bo'n bosibl, yn cynyddu'r ffrydiau refeniw i gyfateb y gostyngiad sylweddol yn y grant a'r lleihad yn yr ardoll yn

sgil hynny. Mae sefyllfa iach yr Awdurdod o ran y cronfeydd wrth gefn yn fodd i fynd i'r afael â'r materion difrifol hyn o ariannu. Fodd bynnag mae cyllid grant craidd yr Awdurdod yn debygol o barhau i ostwng, ac nid yw'r cronfeydd wrth gefn yn bwll diwaelod ac ni fydd arian ar ôl cyn hir os na chymerir camau i unioni'r sefyllfa. Rheolir y sefyllfa ariannol drwy well effeithiolrwydd ac arbedion costau, adolygu'r cyfleoedd i ddatblygu incwm lleol, a chwilio am ffynonellau eraill o gymorth grant.

DATGANIAD O GYFRIFON

- 11 Mae gweddill y ddogfen hon yn cyflwyno'r datganiadau statudol o gyfrifon ar gyfer yr Awdurdod.
- 12 Mae Cyfrifon yr Awdurdod, sy'n cael eu cwmpasu gan y Datganiadau o Gyfrifoldebau ac adroddiad yr Archwilwyr, wedi'u nodi ar dudalennau 16 i 58 ac maent yn cynnwys:-
 - Y Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu (o dudalen 16) sy'n egluro'r egwyddorion ac ar ba sail y mae cyfrifon yr Awdurdod wedi'u paratoi.
 - Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido yn dangos sut mae gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu o'r adnoddau (grantiau'r llywodraeth ac ati) gan yr Awdurdod o'i gymharu â'r adnoddau hynny sy'n cael eu defnyddio neu eu hennill yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Hefyd mae'n dangos sut y caiff y gwariant hwn ei ddyrannu at ddibenion gwneud penderfyniadau rhwng gwasanaethau'r Awdurdod. Mae'r incwm a gwariant a gynhwysir o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael ei gyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
 - Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn crynhoi'r adnoddau a gynhyrchwyd ac a ddefnyddiwyd wrth ddarparu gwasanaethau a rheoli'r Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Mae'n cynnwys yr holl dreuliau o ddydd i ddydd a'r incwm cysylltiedig ar sail cronladau, yn ogystal â thrafodion sy'n mesur gwerth yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd mewn gwirionedd a gwir werth amcanol y buddiannau ymddeol a enillwyd gan y gweithwyr yn ystod y flwyddyn.
 - Datganiad yr Awdurdod ar Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn a gedwir gan yr Awdurdod, a rennir yn 'gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r Gwarged neu'r (Diffyg) ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd o ddarparu gwasanaethau'r Awdurdod, ac mae mwy o fanylion am y cronfeydd hyn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Mae'r llinell Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a wnaed gan yr Awdurdod.
 - Mae'r Fantolen yn dangos gwerth ar ddyddiad y Fantolen yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau yn llai o'r rhwymedigaethau) yn cael eu cyfateb gan y cronfeydd wrth gefn

a gedwir gan yr Awdurdod. Mae'r cronfeydd wrth gefn yn cael eu rhannu i ddau categori. Y categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd defnyddiadwy, h.y. y cronfeydd hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft, y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf y gellir ond ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yr ail categori o gronfeydd wrth gefn yw'r rhai nad yw'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd yn cynnwys cronfeydd sy'n cynnwys enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Ailbriso), lle byddai symiau ond ar gael i ddarparu gwasanaethau os bydd yr asedau yn cael eu gwerthu; a chronfeydd gyda gwahaniaethau mewn amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad o Symudiad yn y cronfeydd, 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu dan reoliadau'.

- Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac arian parod cyfatebol yr Awdurdod yn ystod cyfnod yr adroddiad. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod ac arian parod cyfatebol drwy ddsbarthu llif arian yn weithgareddau gweithredu, gweithgareddau buddsoddi a gweithgareddau ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu gan drethi ac incwm grant neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Gweithgareddau buddsoddi yw'r graddau y mae all-lifau arian parod wedi eu gwneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at gyflenwi gwasanaeth yr Awdurdod yn y dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol i ragweld hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) i'r Awdurdod.

- Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol.

- 13** Mae'r Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon (tudalen 59) yn egluro cyfrifoldebau'r Awdurdod a chyfrifoldebau'r Prif Swyddog Ariannol wrth weinyddu materion ariannol yr Awdurdod a pharatoi'r Datganiad o Gyfrifon.
- 14** Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (tudalen 60) yn gosod y fframwaith ar gyfer rheoli ac adolygu'r rheolaeth ariannol yn yr Awdurdod.
- 15** Adroddiad yr Archwilwyr (tudalen 76).

RHAGOR O WYBODAETH

Gellir cael rhagor o wybodaeth am y Datganiad Cyfrifon hwn oddi wrth:

Richard Griffiths A.C.M.A., C.G.M.A., M.B.A.

Rheolwr Cyllid

Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Parc Llanion, Doc Penfro, Sir Benfro, SA72 6DY

Ffôn: 0646 624815

Ffacs: 01646 689076

E-bost: richardg@arfordirpenfro.org.uk

Gwefan: www.arfordirpenfro.org.uk

DATGANIAD O BOLISIÂU CYFRIFYDDU

1. Egwyddorion Cyffredinol

Diben y Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu yw esbonio ar ba sail y cyfrifwyd y ffigurau yn y cyfrifon.

Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â'r:

- Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig – sy'n dehongli'r canllawiau ar Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Mae'r ddogfen hon, a baratowyd gan CIPFA, yn dwyn ynghyd y gofynion deddfwriaethol a'r canllawiau eraill sy'n gymwys i'r gwaith o baratoi a chyhoeddi cyfrifon awdurdodau lleol.
- Cod Ymarfer Adrodd ar Wasanaethau ar gyfer Awdurdodau Lleol (SeRCOP).
- Y confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yw'r gost hanesyddol gyda gwerth cyfredol ar gyfer rhai dosbarthiadau o asedau sefydlog.

2. Cysyniadau Cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â'r egwyddorion a'r cysyniadau cyfrifyddu sylfaenol a threiddiol canlynol:

- Bod yn berthnasol
- Bod yn ddibynadwy
- Bod yn gymharol
- Bod yn ddealladwy
- Bod yn ddefnyddiol
- Cynrychioli'n ffyddlon
- Bod yn amserol
- Croniadau
- Busnes gweithredol
- Gofynion deddfwriaethol yn ofynion uchaf

Mae'r egwyddorion a'r cysyniadau hyn wedi'u defnyddio wrth ddewis a chymhwyso polisiau cyfrifyddu a thechnegau amcangyfrif ac wrth lunio barn broffesiynol.

3. Croniadau Incwm a Gwariant

Mae incwm gan gwsmeriaid ac eraill ar ffurf gwerthu nwyddau, ffioedd, taliadau, rhenti a chymorth grant yn cael eu cronni a rhoddir cyfrif amdanynt yn y cyfnod y derbynnir yr incwm. Mae pob dyled y gwyddys na ellir eu casglu yn cael eu dileu ar yr adeg y daw'n amlwg na ellir eu casglu. Codir cost lawn y gweithwyr ar y cyfrifon am y cyfnod yr oedd y gweithwyr yn gweithio. Nid yw costau teithio a ad-delir yn cael eu cronni ar gyfer y 12^{fed} mis o bob blwyddyn. Cronnir y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau allanol ac incwm llog a'u cynnwys yn y cyfrifon ar gyfer y cyfnod dan sylw, i'r graddau y mae'r symiau yn berthnasol. Mae costau cyflenwadau a gwasanaethau yn cael eu cronni a'u cynnwys yng nghyfrifon y cyfnod y cawsant eu defnyddio neu eu derbyn.

4. Asedau Wrth Gefn a Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Nid yw Asedau a Rhwymedigaethau wrth gefn yn cael eu cynnwys yn y Datganiadau Ariannol, ond yn cael eu datgelu drwy nodyn i'r Fantolen. Bydd y nodyn, pan fo angen, yn dynodi natur yr ased neu rwymedigaeth ac amcangyfrif o'i heffaith ariannol bosibl ac amseru.

5. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Pan fo digwyddiad ar ôl y Fantolen yn rhoi tystiolaeth o amodau oedd yn bod ar ddyddiad y fantolen, bydd y symiau a nodir yn y cyfrifon yn cael eu haddasu. Pan fo digwyddiad ar ôl dyddiad y fantolen ac yn arwydd o amodau a gododd ar ôl dyddiad y fantolen, ni fydd symiau a nodir yn y cyfrifon yn cael eu haddasu, a bydd y digwyddiad yn cael ei ddatgelu mewn nodyn i'r datganiadau, os yw'n berthnasol. Fodd bynnag, yn ystod y flwyddyn, ni fu unrhyw ddigwyddiadau o'r fath.

6. Grantiau a Dderbyniwyd

Mae grantiau a dderbyniwyd yn cael eu cyfateb â'r gwariant y treuliwyd y grant arno. Mae Grant y Parc Cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru a'r Ardoll o Gyngor Sir Penfro, sy'n ariannu gweithgareddau cyffredinol yr Awdurdod, yn cael eu credydu i'r cyfrif refeniw am y cyfnod y maent yn daladwy. Mae Grantiau Refeniw ar gyfer gwasanaethau penodol yn cael eu cyflwyno yn erbyn y gwasanaethau hynny yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Lle bo prynu ased sefydlog yn cael ei ariannu naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol gan grant gan sefydliad arall, mae swm y grant yn cael ei gredydu i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae newidiadau yn y rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol bod rhaid i grantiau a chyfraniadau at ddibenion refeniw, oni bai nad yw unrhyw amodau wedi'u bodloni, gael eu nodi yn llawn yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y cyfnod y derbyniwyd y grantiau a chyfraniadau. Cyn hyn ni fyddai'r incwm yn cael ei nodi yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y cyfnod o gyfateb y gwariant. Fodd bynnag, gall Awdurdodau ystyried clustnodi incwm grant refeniw o'r fath hyd nes y caiff ei ddefnyddio. Mae trosglwyddiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu cynnwys yn y Datganiad am Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn (MiRS) yn y llinell i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd neu o'r cronfeydd hynny.

7. Cyfrifon Grŵp

Nid yw Cyfrifon Grŵp yn berthnasol i gyfrifon 2018/19 yr Awdurdod, gan nad oes unrhyw gysylltiad yn bodoli ag unrhyw is-gwmnïau, cwmni cyswllt na mentrau ar y cyd fel y diffinnir at ddibenion adrodd.

8. Buddsoddiadau ac Offerynnau Cyfalaf

Nid yw'r Awdurdod yn dal unrhyw fuddsoddiadau mewn cwmnïau rhestredig na chwmnïau heb eu rhestru. Mae arian dros ben yn cael ei adneuo mewn cyfrifon marchnad arian tymor byr gyda bancwyr yr Awdurdod, Lloyds a NatWest. Nid yw'r Awdurdod yn cyhoeddi nac yn dal unrhyw offerynnau cyfalaf sydd wedi'u rhestru neu a fasnachwyd yn gyhoeddus ar gyfnewidfa neu'r farchnad stoc.

9. Prydlesi

Mae'r Awdurdod yn rheoli Prydlesi Gweithredu ar gyfer y prif beiriannau llungopïo ac ar gyfer y rhan fwyaf o'r cerbydau, gan gynnwys cerbydau a ddarperir i staff enwebedig o dan y Cynllun Car Prydles Staff. Codir taliadau prydles yn llawn yn ôl y dyddiad taladwy ar sail llinell syth, gan sicrhau tâl blynyddol cyfartal i gyfrifon refeniw y gwasanaeth drwy gydol oes y brydles. Mae'r cyfraniadau gan staff sy'n elwa o'r Cynllun Car Prydles yn cael eu credydu i'r cyfrif refeniw yn ystod cyfnod eu derbyn. Mae'r Awdurdod yn rhentu sawl eiddo i gynnal ei wasanaethau, ac mae'r costau rhentu yn cael eu cyfrif ar sail llinell syth yn y cyfnodau rhent perthnasol. Mae'r Awdurdod hefyd yn rhentu allan nifer o adeiladau sy'n eiddo i'r Awdurdod nad oes eu hangen ar gyfer darparu gwasanaeth yn uniongyrchol. Mae'r adeiladau yn cael eu cynnwys fel asedau sefydlog yn y fantolen, ac mae'r incwm sy'n deillio o'r adeiladau hyn yn cael ei gyfrif ar sail llinell syth yn y cyfnodau rhent perthnasol.

Nid oes unrhyw Brydles Cyllid yn bodoli.

10. Buddiannau Gweithwyr

Mae'r buddiannau gweithwyr tymor byr yn cynnwys taliadau a chyflogau, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl ac yn cael eu cydnabod fel traul ar gyfer gwasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau, gan gynnwys oriau hyblyg, a enillwyd gan gyflogeion ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn y gall gweithwyr eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae'r cronriad yn cael ei godi ar Warged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ac yna eu gwrthdroi allan drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Buddiannau terfynu yw symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn colli swydd yn wirfoddol, ac mae'r symiau hyn yn cael eu codi ar sail cronriadau ar y gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Lle bo buddiannau terfynu yn golygu ategu pensiynau, mae'r darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i bensiynwr yn y flwyddyn yn cael ei godi ar y balans Cronfa Gyffredinol Wrth Gefn. Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys datganiad i ddatgelu gwybodaeth mewn perthynas â pheccynnau ymadael.

Mae gan weithwyr yr Awdurdod fynediad at Gronfa Bensiwn Dyfed, cynllun buddiannau diffiniedig, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'r gost o ddarparu pensiynau i weithwyr yn cael ei ariannu yn unol â'r gofynion statudol sy'n rheoli'r cynllun y mae'r Awdurdod yn rhan ohono. Fodd bynnag, mae cyfrifyddu ar gyfer y pensiynau hyn i'w wneud yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol fel y'u dehonglir gan y Cod. Lle nad yw'r taliadau a wnaed am y flwyddyn yn unol â gofynion y cynllun yn cyd-fynd â'r newid yn ased neu rwymedigaeth cydnabyddedig yr Awdurdod ar gyfer yr un cyfnod, ni fydd y gost pensiynau a gydnabyddir yn cyd-fynd â'r swm sydd i'w dalu drwy gyllid net cymeradwy. Mae hyn yn cael ei gynrychioli gan ddyraniad i neu o gronfa wrth gefn y pensiwn sy'n cyfateb i'r newid net mewn rhwymedigaeth pensiwn a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae asedau'r gronfa yn cael eu mesur yn ôl eu gwerth teg ar ddyddiad y fantolen ac mae unrhyw rwymedigaethau, megis treuliau cronedig, yn cael eu didynnu. Mae rhwymedigaethau'r cynllun yn cael eu mesur ar sail actiwaraid drwy ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Mae rhwymedigaethau'r cynllun yn cynnwys:

- Unrhyw fuddiannau a addawyd o dan delerau ffurfiol y cynllun; ac
- Unrhyw rwymedigaethau deongliadol ar gyfer buddiannau pellach lle bo datganiad cyhoeddus neu arfer blaenorol gan y cyflogwr wedi creu disgwyliad dilys yn y gweithwyr y bydd y buddiannau hynny yn cael eu caniatáu.

Y gwaged/diffyg yn y cynllun yw gwerth ychwanegol/diffyg gwerth yr asedau yn y cynllun sy'n uwch/is na gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun. Dylai'r Awdurdod gydnabod ased i'r graddau ei fod yn gallu adennill gwaged, naill ai drwy gyfraniadau is yn y dyfodol neu drwy ad-daliadau o'r cynllun. Dylai'r Awdurdod gydnabod rhwymedigaeth i'r graddau y mae'n amlygu ei ymrwymadau cyfreithiol neu ddeongliadol. Mae unrhyw newidiadau i ased neu rwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn cael eu rhannu i'w rhannau cyfansoddol.

11. Darpariaethau

Gwneir darpariaethau a'u codi ar y cyfrif refeniw priodol pan fydd gan yr Awdurdod rwymedigaeth bresennol sy'n seiliedig ar ddiwyddiad yn y gorffennol, lle mae'n debygol y bydd trosglwyddo budd economaidd yn digwydd a lle gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o werth y budd. Codir y

darpariaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ond pan wneir y gwariant, codir y gwariant yn uniongyrchol ar y ddarpariaeth. Adolygir y darpariaethau ar ddiwedd pob cyfnod ac eithrio colledion ac eitemau gweithredu yn y dyfodol lle nad yw bellach yn debygol y bydd trosglwyddo budd economaidd yn digwydd. Mae darpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus yn cael ei chynnwys yn y cyfrifon a'r swm cario ar gyfer dyledwyr wedi'i addasu yn unol â hynny.

12. Cronfeydd wrth gefn

Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yw'r symiau refeniw a osodir o'r neilltu, gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw, at ddiben penodol, sydd y tu allan i'r diffiniad o ddarpariaethau. Mae trosglwyddiadau i ac o Gronfeydd a Glustnodwyd yn cael eu datgelu yn y Datganiad Symudiad ym Malans Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod fel Trosglwyddiad Net i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Cronfeydd wrth gefn cyffredinol yw balansau a ddelir at ddibenion wrth gefn a dibenion llif arian, ac nid ydynt yn cael eu clustnodi ar gyfer dibenion penodol eraill. Rhoddir cydnabyddiaeth i Fwletin LAAP 77 – Nodyn Cyfarwyddyd ar Arian Wrth Gefn a Balansau Awdurdodau Lleol wrth adolygu a monitro lefelau'r cronfeydd wrth gefn. Nid yw cronfeydd cyfalaf wrth gefn ar gael at ddibenion refeniw. Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gyfrif na ddsberthir a ddelir at ddibenion y fantolen yn unig. Gall y gronfa derbyniadau cyfalaf wrth gefn y gellir ei defnyddio a'r gronfa wrth gefn grantiau cyfalaf na ddefnyddiwyd ond cael eu defnyddio ar gyfer dibenion gwariant cyfalaf, ac mae'r gronfa grantiau cyfalaf yn amlygu'r grantiau cyfalaf a dderbyniwyd ond heb eto eu defnyddio ar brosiectau cyfalaf.

13. Rhestrau eiddo a Chontractau Tymor Hir

Mae'r stociau o nwyddau masnachu, coed, stampiau a thocynnau pontydd yn cael eu cynnwys yn y cyfrifon ar sail cost. Mae hyn yn groes i'r arfer a argymhellir sy'n ei gwneud yn ofynnol bod stoc yn cael ei ddangos ar yr *isaf o* gost wirioneddol, neu'r gwerth credadwy net. Nid yw'r gwahaniaeth yn cael ei ystyried i fod yn sylweddol. Mae stoc anfaterol arall megis deunydd ysgrifennu, yn cael ei drin fel gwariant cyffredol a godir yn uniongyrchol i'r refeniw.

14. Asedau Anghyffredol

Mae asedau sefydlog yn cynnwys gwariant cyfalaf ar y canlynol:

- Pob pryniant tir ac adeiladau.
- Gwella tir ac adeiladau sy'n costio mwy na £10,000.
- Pob eitem (megis cerbydau ac offer) sydd ag oes ddefnyddiol o fwy na blwyddyn sy'n costio neu sydd werth mwy na £10,000 naill ai'n unigol neu ar y cyd. Mae gwariant ar atgyweiriadau a gwaith cynnal-a-chadw cyffredinol yn cael ei godi yn uniongyrchol i'r refeniw ac nid ei gyfalafu.

Caiff asedau sefydlog eu mesur i ddechrau am y gost, ond wedyn yn cael eu hailbriso ar raglen dreigl o ailbriso bob 5 mlynedd er mwyn sicrhau bod eu gwerth yn cael ei amlygu'n gywir ym mantolen yr Awdurdod. Swyddog Ystadau cymwys yr Awdurdod sy'n gwneud yr ailbriso, ynghyd â Chyngor Sir Caerfyrddin a syrfewyr cymwys a gyflogir gan RK Lucas a'i Fab, yn unol â Llawlyfr Arfarnu a Phrisio RICS a Chanllawiau CIPFA sy'n berthnasol i Brisiadau Asedau.

Pan fydd asedau yn cael eu hailbriso, bydd unrhyw wahaniaeth rhwng y gwerthoedd a nodwyd a'r gost hanesyddol yn cael ei gynrychioli yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn.

Mae'r asedau anghyffredol yn cael eu cario yn y Fantolen fel a ganlyn:

- Caiff asedau eiddo gweithredol, offer a chyfarpar eu cario ar eu gwerth presennol i'r Awdurdod yn eu defnydd presennol.

- Caiff asedau eiddo anweithredol, offer a chyfarpar – asedau dros ben – eu cario ar eu gwerth teg.
- Caiff asedau anweithredol yn ystod y gwaith adeiladu / datblygu eu cofnodi ar gost.
- Seilwaith – cost hanesyddol dibrisiedig.
- Asedau cymunedol – cost hanesyddol dibrisiedig neu brisiad yn hytrach na gwerth cyfredol neu deg.
- Asedau a gedwir i'w gwerthu – wedi'u mesur ar werth isaf eu swm cario a gwerth teg yn llai o'r costau gwerthu. Mae'r asedau anghyfredol hyn yn cael eu cymryd y tu allan i gwmpas y cyfrifyddu cyfalaf hyd nes eu bod yn cael eu gwerthu er eu bod yn parhau yn ddarostyngedig i drefniadau ariannu cyfalaf o dan y Fframwaith Materion Ariannol.

Yn unol â'r newidiadau yn y rheoliadau cyfrifyddu o fis Ebrill 2007 mae'r asedau sy'n destun ailbrizio cadarnhaol wedi cael eu hamlygu yn y Gronfa Ailbrizio, ac mae'r asedau ag ailbrizio negyddol, heb falans wrth gefn ailbrisiadau blaenorol, wedi cael eu codi ar y datganiad Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Nid yw gwerth yr asedau yn cael eu newid pan nad yw'r Awdurdod yn ymwybodol o unrhyw newid perthnasol mewn gwerth ased.

Nid yw enillion o werthu asedau unigol o £10,000 neu lai yn cael eu trin fel derbyniadau cyfalaf ond yn hytrach yn cael eu credydu yn uniongyrchol i'r cyfrif refeniw. Mae enillion sy'n uwch na £10,000 yn cael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy, ar sail croniadau.

Ar ôl gwaredu ased, mae gwerth llyfr net yr ased yn cael ei ddileu yn erbyn y Cyfrif Addasu Cyfalaf. Lle bo ased sefydlog yn cael ei waredu am resymau heblaw ystyriaeth arian parod, neu bod taliad yn cael ei ohirio, mae ased cyfatebol yn cael ei gydnabod a'i gynnwys yn y fantolen ar ei werth priodol.

Codir dibrisiant ar bob ased sefydlog sydd ag oes ddefnyddiol gyfyngedig, gan gyfrifyddu am werthoedd gweddilliol a amcangyfrifir. Y cyfraddau dibrisio, ar sail llinell syth, yw fel a ganlyn:

- Ni ddibrisir tir rhyddfrait.
- Dibrisir adeiladau rhyddfrait dros 25 mlynedd fel arfer, er bod oes ddefnyddiol rhai asedau yn cael eu pennu o dan yr Adroddiad Prasio Asedau neu gyngor allanol.
- Dibrisir meysydd parcio i 50% dros 25 mlynedd.
- Dibrisir offer a pheiriannau dros 10 mlynedd.
- Dibrisir Asedau Anniriaethol dros 4 blynedd.
- Dibrisir offer technoleg gwybodaeth dros 4 blynedd.
- Dibrisir cerbydau ac offer dros 5 mlynedd.
- Adolygir asedau a ddibrisiwyd yn llawn i ganfod a yw eu gwerth yn y fantolen a'u hoes yn y dyfodol yn cael eu cynrychioli'n briodol. Lle bo angen, mae oes dibrisiadwy ased yn cael ei hymestyn neu mae asedau yn cael eu hailbrizio i gyrraedd y gynrychiolaeth briodol.
- Nid yw asedau adeg eu hadeiladu yn cael eu dibrisio. Ni chodir dibrisiant ym mlwyddyn y caffael neu drosglwyddo asedau, ond codir dibrisiant ym mhob blwyddyn ddilynol, lle bo'n berthnasol, gan gynnwys y flwyddyn waredu.

Drwy fabwysiadu safon Mesur Gwerth Teg IFRS 13 mae unrhyw asedau sydd dros ben a ddelir gan yr Awdurdod (asedau nad ydynt yn cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, ond nad ydynt yn bodloni'r meini prawf i'w dosbarthu fel eiddo buddsoddi nac yn asedau anghyfredol a ddelir i'w gwerthu) yn cael eu hailbrizio ar werth y farchnad yn hytrach na gwerth eu defnydd presennol. Mae asedau eiddo gweithredol, offer a chyfarpar y tu allan i gwmpas IFRS 13.

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy ei werthu yn hytrach na thrwy barhau i'w ddefnyddio, caiff ei ail-ddosbarthu fel Ased a Ddelir i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei ailbriso yn syth cyn ail-ddosbarthu ac yna yn cael ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg yn llai o'r costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg yn llai o'r costau gwerthu, caiff y golled ei bostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r enillion mewn gwerth teg yn cael eu cydnabod dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabyddir yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Ni chodir tâl ar ddibrisiad ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os na fydd asedau bellach yn bodloni'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, fe'u hailddosberthir yn ôl i asedau anghyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu; wedi'u haddasu ar gyfer dibrisio, amorteiddio neu ailbriso fyddai wedi cael eu cydnabod pe na baent wedi eu dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu. Ni chaiff asedau sydd i'w gadael neu eu gwaredu fel sgrap eu hailddosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddadgomisiynu, caiff swm yr ased yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r ennill neu'r golled ar waredu. Mae arian a dderbynnir drwy waredu eiddo (os o gwbl) yn cael ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar waredu. Caiff unrhyw enillion ailbriso a gronnwyd ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Nid yw gwerth dileu asedau a waredwyd yn gost refeniw gan fod cost yr asedau anghyfredol yn cael ei ddarparu'n llawn o dan drefniadau ariannu ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

15. Taliadau Cyfalaf a Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf dan Statud

Mae cost gwasanaethau yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cynnwys tâl cyfalaf ar gyfer pob ased sefydlog a ddefnyddir gan bob gwasanaeth, fel y cofnodwyd yn y fantolen ar 31^{ain} o Fawrth 2018. Mae'r taliadau hyn yn cyfateb i swm y dibrisiant. Mae Balans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei addasu fel nad yw'r canlyniad cyffredinol yn cael unrhyw effaith ariannol ar y symiau a godir o Grant y Parc Cenedlaethol a'r Ardoll Awdurdod Lleol – hynny yw, mae'r addasiadau yn hunan-gydbwyso. Mae pob gwariant ar atgyweiriadau a chynnal-a-chadw sy'n ymwneud ag asedau sefydlog yn cael ei godi ar gyfrif refeniw y gwasanaeth priodol. Mae taliadau sydd dan ddeddfwriaeth yn cael eu hariannu o adnoddau cyfalaf ond lle nad oes unrhyw asedau sefydlog yn cael eu creu yn cael eu codi ar y gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r taliadau hyn yn cael eu gwrthdroi allan yn y Datganiad ar Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn gyda thâl cyfartal i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

16. Taliadau a Derbyniadau llog

Mae arian dros ben, ar gael drwy reoli llif arian yn ddoeth, yn cael ei fuddsoddi drwy Fanciau Lloyds a NatWest sy'n cynhyrchu derbyniadau llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

17. Treth Ar Werth

Mae'r cyfrifon wedi cael eu paratoi heb gynnwys TAW.

18. Eiddo Buddsoddi

Mae'r Awdurdod yn dal eiddo buddsoddi sydd yn ddosbarth ar wahân o eiddo (tir neu adeilad, neu ran o adeilad, neu'r ddau) a gedwir yn unswydd i ennill rhent neu ar gyfer arbrisiant cyfalaf, neu'r ddau, ac sy'n cael eu cario ar eu gwerth ar y farchnad. Mae incwm rhent o eiddo buddsoddi a lleihad

yng ngwerth Eiddo Buddsoddi yn cael eu dangos yn y llinell Cyllido ac Incwm a Gwariant Buddsoddi o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae eiddo buddsoddi yn cael ei gario ar werth teg ac yn dilyn y manylebau yn IFRS 13 ar y defnydd uchaf a gorau.

19. Asedau Treftadaeth

O'r 1af o Ebrill 2010 mae'n ofynnol i'r Awdurdod gofnodi Asedau Treftadaeth ar wahân i'r asedau eraill. Asedau Treftadaeth yw asedau a gedwir mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. . Mae'r adolygiad o'r lleihad mewn gwerth, caffael a gwaredu asedau treftadaeth wedi'i gynnwys yn Grŵp Rheoli Asedau'r Awdurdod. Mae Asedau Treftadaeth yn destun rhaglen dreigl arferol yr Awdurdod o ailbrisio asedau bob pum mlynedd ac yn cael eu prisio ar sail cost hanesyddol. Mae dibrisiant Asedau Treftadaeth, lle bo'n briodol, yn unol â'r polisi cyffredinol ar ddibrisiant.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
1^{af} o Ebrill 2018 – 31^{ain} o Fawrth 2019
£000' oedd

	31 Mawrth 2019			31 Mawrth 2018		
	Gwariant	Incwm	Net	Gwariant	Incwm	Net
Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol	415	-29	386	389	-21	368
Cadwraeth y Dreftadaeth Ddiwylliannol	147	-7	140	130	-1	129
Rheoli Datblygu	519	-267	252	518	-283	235
Blaengynllunio a Chymunedau	340	-	340	416	-	416
Hyrwyddo Dealltwriaeth	1,205	-859	346	1,757	-754	1,003
Hamdden a Thrafnidiaeth	749	-638	111	801	-666	135
Parcmyr, Ystadau a Gwirfoddolwyr	1,275	-86	1,189	1,189	-138	1,051
Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd	548	-16	532	472	-10	462
Costau Gwasanaethau Cymorth	1,141	-21	1,120	1,125	-20	1,105
Cost Cyn Wasanaeth (Nodyn 33)	528		528	29		29
Cost y Gwasanaethau	6,867	-1,923	4,944	6,826	-1,893	4,933
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (Nodyn 8)			497			23
Gwariant Gweithredu Arall (Nodyn 9)			25			15
Incwm Trethiant a Grant Amhenodol (Nodyn 10)			-5,056			-5,153
(Gwarged) neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau			410			-182
Gwarged neu ddiffyg ar ailbriso asedau sefydlog (Nodyn 11)			-394			-109
Enillion/colledion actiwaraid ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn (Nodyn 33)			685			-1,593
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			291			-1,702
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (Nodyn 6)			701			-1,884

Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

MANTOLEN

Ar yr 31^{ain} o Fawrth 2019

£000' oedd

Ar:	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
Eiddo, Peiriannau ac Offer (Nodyn 11)	11,131	10,465
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu (Nodyn 15)		
Asedau Treftadaeth (Nodyn 11)	171	171
Asedau Anniriaethol (Nodyn 14)	14	18
Eiddo Buddsoddi (Nodyn 12)	931	1,436
Dyledwyr Tymor Hir (Nodyn 17)	3	5
Asedau Tymor Hir	12,250	12,095
Rhestrau eiddo (Nodyn 16)	111	131
Dyledwyr Tymor Byr (Nodyn 17)	298	272
Arian parod ac arian cyfatebol (Nodyn18)	5,576	4,481
Asedau cyfredol	5,985	4,884
Credydwyr Tymor Byr (Nodyn 20)	-455	-507
Darpariaethau (Nodyn 20)		-8
Rhwymedigaethau Cyfredol	-455	-515
Rhwymedigaeth Pensiwn (Nodyn 33)	-5,605	-3,738
Rhwymedigaethau Tymor Hir	-5,605	-3,738
Asedau Net	12,175	12,726
Cronfeydd defnyddiadwy (Nodyn 21)	5,614	4,447
Cronfeydd annefnyddiadwy (Nodyn 22)	6,561	8,279
Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn	12,175	12,726

Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth gefn

1^{af} o Ebrill 2018 – 31^{ain} o Fawrth 2019

£000' oedd

	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn Defnyddiaid dwy	Cronfa Wrth Gefn Ailbrisio	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Pensiynau	Cronfa Wrth Gefn Iawndal cronol Annefyddiaid dwy	Cronfeydd wrth gefn annefyddiaid adwy	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod
Balans ar 31 Mawrth 2018	1,006	3,178	263		4,447	2,762	9,303	-3,738	-47	8,279	12,726
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	-410				-410						-410
Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall						394		-685		-291	-291
Cyfanswm Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	-410				-410	394		-685		-291	-701
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllido dan reoliadau (Nodyn 6)	1,185		392		1,577	-36	-201	-1,181	-8	-1,426	-151
Cynnydd / Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	775		392		1,167	358	-201	-1,866	-8	-1,717	-550
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 7)	-774	774									
Cynnydd / Gostyngiad yn y Flwyddyn	1	774	392		1,167	358	-201	-1,866	-8	-1,717	-550
Talgrynnu	1		-1				-1	-1		-1	-1
Balans ar 31 Mawrth 2019 a gariwyd ymlaen	1,008	3,952	654		5,614	3,120	9,101	-5,605	-55	6,561	12,175

Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth gefn

1^{af} o Ebrill 2017 – 31^{ain} o Fawrth 2018

£000'oedd

	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn Defnyddiad wy	Cronfa Wrth Gefn Ailbriso	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Pensiynau	Cronfa Wrth Gefn lawndal cronnoled Annefyddiad wy	Cronfeydd wrth gefn annefyddiadwy	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod
Balans ar 31 Mawrth 2017	939	2,273	281	-	3,493	2,685	9,351	-4,638	-49	7,249	10,842
Gwarged neu (ddiffyg) ar ddarparu gwasanaethau	182				182						182
Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr Arall						109		1,593		1,702	1,702
Cyfanswm Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr	182				182	109		1,593		1,702	1,884
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllido dan reoliadau (Nodyn 6)	790		-18		772	-33	-47	-694	2	-772	-
Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	972		-18		954	76	-47	899	2	930	1,884
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 7)	-905	905									-
Cynnydd/Gostyngiad yn y Flwyddyn Talgrynnu	67	905	-18		954	76	-47	899	2	930	1,884
Balans ar 31 Mawrth 2018 a gariwyd ymlaen	1,006	3,178	263	-	4,447	2,762	9,303	-3,738	-47	8,279	12,726

Datganiad Llif Arian
1^{af} Ebrill 2018 – 31^{ain} Mawrth 2019
£000' oedd

	31 Mawrth 2019		31 Mawrth 2018
(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau	410		-182
Addasu gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer Symudiadau heblaw am arian (Nodyn 24)	-1,230		-1,053
Addasu ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	583		792
Llifau arian parod net o Weithgareddau Gweithredu	-237		-443
Gweithgareddau Buddsoddi (Nodyn 25)	-856		-591
Gweithgareddau Ariannu (Nodyn 25)	-2		9
Cynnydd net (-) neu ostyngiad mewn arian parod ac arian parod cyfatebol	-1,095		-1,025
Arian parod ac arian parod cyfatebol ar ddechrau'r cyfnod adrodd	4,481		3,456
Arian parod ac arian parod cyfatebol ar ddiwedd y cyfnod adrodd	5,576		4,481

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol

1. SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI EU CYHOEDDI OND HEB ETO EU MABWYSIADU

Mae'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth sy'n ymwneud ag effaith ddisgwyliedig newid cyfrifyddu fydd yn ofynnol gan safon newydd sydd wedi cael ei chyhoeddi ond heb eto ei mabwysiadu. Ar ddyddiad y fantolen, mae'r safonau newydd a'r gwelliannau canlynol i safonau presennol wedi'u cyhoeddi, ond heb eto eu mabwysiadu gan y God Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig:

IFRS 16 Prydlesi – bydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r rhai sy'n prydlesu gydnabod y rhan fwyaf o brydlesi ar eu mantolenni fel asedau â hawl i'w defnyddio, a bydd atebolrwydd cyfatebol o ran y brydles (cydnabyddir prydlesi gwerth isel a thymor byr). Mae CIPFA/LASAAC wedi dal yn ôl rhag gweithredu IFRS16 ar gyfer llywodraeth leol hyd at 1 Ebrill 2020, ac ni wyddys ar hyn o bryd beth fydd effaith hyn.

IAS 40 Eiddo Buddsoddi: Trosglwyddo Eiddo Buddsoddi – mae'n darparu rhagor o wybodaeth am yr achosion lle caiff eiddo ei ailddosbarthu fel eiddo buddsoddi.

IFRIC 22 Trafodion Arian Tramor ac Ystyriaethau o ran Talu Ymlaen Llaw – mae'n egluro sut i drin taliadau mewn arian tramor a wneir cyn cael neu ddosbarthu gwasanaethau neu nwyddau. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw drafodion o sylwedd o fewn cwmpas y gwelliant.

IFRIC 23 Ansicrwydd dros Drin Treth Incwm – mae'n darparu canllawiau ychwanegol ar drin treth incwm lle mae ansicrwydd. Ni fydd hyn yn cael effaith ar gyfrifon un corff.

IFRS 9 Offerynnau ariannol: rhagdalau gydag iawndal negyddol – mae'n diwygio IFRS9 i'w gwneud yn glir y dylid defnyddio cost wedi'i amorteiddio os yw'r rhagdaliadau lawer yn is na'r prif swm a'r llog sydd heb ei dalu. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw fenthyciadau lle bydd hyn yn gymwys.

2. BARN FEIRNIADOL WRTH DDEFNYDDIO'R POLISIÂU CYFRIFYDDU

Heblaw am y rhai a ddatgelwyd mewn manau eraill yn y nodiadau hyn nid yw'r Awdurdod wedi gorfod gwneud unrhyw farn feirniadol am drafodion cymhleth na'r rhai hynny sy'n golygu ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol.

3. RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU ERAILL O AMCANGYFRIF ANSICR

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi'u seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod am y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2019 mae risg o orfod gwneud addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod ym maint y rhwymedigaeth pensiwn. Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau yn codi, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaeth a'r llog a ddisgwylir ar asedau'r gronfa pensiwn. Mae

cwmni o actiwariïaid ymgynghorol yn cael ei gyflogi i roi cyngor arbenigol i'r Awdurdod ynghylch y tybiaethau i'w defnyddio.

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys cronïadau ar gyfer incwm a gwariant sy'n hysbys ar ddyddiad y fantolen. Yn ogystal, maent yn dangos mai cronïad yr absenoldebau cronedig yw gwerth gwyliau'r staff, ond sydd heb eu cymryd, erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Caiff asedau eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol sy'n ddibynnol ar dybiaethau am lefel y gwaith atgyweirio a chynnal-a-chadw fydd angen ei wneud i'r asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd yr Awdurdod yn gallu cynnal ei wariant cyfredol ar atgyweirio a chynnal-a-chadw gan beri amheuaeth am oes ddefnyddiol yr asedau. Os yw oes ddefnyddiol yr asedau yn cael ei leihau, mae dibrisiant yn cynyddu a swm cario yr asedau yn disgyn. Amcangyfrifir y byddai'r costau dibrisio blynyddol ar gyfer adeiladau yn cynyddu yn yr amgylchiadau hyn.

4. EITEMAU PERTHNASOL O INCWM A GWARIANT

Nid oes unrhyw eitemau perthnasol heblaw am y rhai a ddatgelwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

5. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau ôl-fantolen i'w hadrodd.

6. NODIADAU I'R INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR a SYMUDIADAU YN Y CYFRIFON WRTH GEFN

Mae'r Dadansoddiad Ariannu Gwariant isod yn cysoni'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r symudiad ar y Gronfa Gyffredinol wrth gefn:

£000' oedd

	2018/19			2017/18		
	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol wrth gefn	Cyfanswm Addasu rhwng ariannu a sail Cyfrifyddu	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Gwariant Net	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol wrth gefn	Cyfanswm Addasu rhwng ariannu a sail Cyfrifyddu	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Gwariant Net
Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol	315	71	386	306	62	368
Cadwraeth y Dreftadaeth Ddiwylliannol	124	16	140	117	12	129
Rheoli Datblygu	192	60	252	179	56	235
Blaengynllunio a Chymunedau	309	31	340	386	30	416
Hyrwyddo Dealltwriaeth	719	-373	346	760	243	1,003
Hamdden a Thrafnidiaeth	43	68	111	49	86	135
Parcmyr, Ystadau a Gwirfoddolwyr	1,028	161	1,189	893	158	1,051
Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd	505	27	532	435	27	462
Costau'r Gwasanaeth Cymorth	1,010	110	1,120	984	121	1,105
Enillion Cyn Wasanaeth/ Ennill drwy gwtogi Pensiwn		528	528	29		29
Cost Net y Gwasanaethau	4,245	699	4,944	4,138	795	4,933
Incwm a Gwariant Arall	-4,246	3	-4,243	-4,205	-2,612	-6,817
Gwarged (-) / Diffyg	-1	702	701	-67	-1,817	-1,884
Balans Agoriadol y Gronfa Gyffredinol wrth gefn	1,006			939		
Symudiad	1			67		
Talgrynu	1					
Balans Cau	1,008			1,006		

Y canlynol yw'r addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd symiau y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

2018/19	£000' oedd			
	Cyfalaf	Pensiwn	Arall	Cyfanswm
Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol	6	38	27	71
Cadwraeth y Dreftadaeth Ddiwylliannol			16	16
Rheoli Datblygu	3	-2	59	60
Blaengynllunio a Chymunedau		2	27	29
Hyrwyddo Dealltwriaeth	-504	3	128	-373
Hamdden a Thrafnidiaeth	55	-11	24	68
Parcmy, Ystadau a Gwirfoddolwyr	34	-18	146	162
Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd		-1	29	28
Gwasanaethau Cymorth	26	-3	615	638
Cost Net y Gwasanaethau	-380	8	1,071	699
Incwm a Gwariant Arall	68	-860	795	3
Cyfanswm	-312	-852	1,866	702

2017/18	£000' oedd			
	Cyfalaf	Pensiwn	Arall	Cyfanswm
Gwasanaeth				
Cadwraeth yr Amgylchedd Naturiol	5	31	26	62
Cadwraeth y Dreftadaeth Ddiwylliannol			12	12
Rheoli Datblygu		1	55	56
Blaengynllunio a Chymunedau		1	29	30
Hyrwyddo Dealltwriaeth	125	-4	122	243
Hamdden a Thrafnidiaeth	63	-11	34	86
Parcmy, Ystadau a Gwirfoddolwyr	42	-18	134	158
Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd		-2	29	27
Gwasanaethau Cymorth	25	-1	97	121
Cost Net y Gwasanaethau	260	-3	538	795
Incwm a Gwariant Arall	-117	-1,060	-1,435	-2,612
Cyfanswm	143	-1,063	-897	-1,817

GWARIANT AC INCWM A DDADANSODDWDYD YN ÔL NATUR Y GWARIANT

Mae'r tabl isod yn dangos y gwarged neu'r diffyg ar ddarparu gwasanaethau a ddadansoddwyd yn ôl natur y gwariant:

	2018/19		2017/18
	£000' oedd		£000' oedd
Gwariant			
Buddiannau cyflogeion	4,877		4,352
Gwasanaethau eraill	2,488		2,338
Dibrisiant, amorteiddiad, ailbrisiadau	129		263
Cyfanswm Gwariant	7,494		6,953
Incwm			
Ffioedd, taliadau a godir ac incwm gwasanaethau	1,923		1,893
Llog ac incwm buddsoddi	105		89
Grantiau a chyfraniadau'r Llywodraeth	5,056		5,153
Cyfanswm Incwm	7,084		7,135
Gwarged / diffyg (-) ar ddarparu gwasanaethau	-410		182

ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN REOLIADAU

Mae'r tablau isod yn dangos yr addasiadau a wnaed i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn unol ag arfer cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a bennir gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod i dalu am wariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol:

2018/19 ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN REOLIADAU £000' oedd

	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod 2018/19				
Addasiad i'r Adnoddau Refeniw				
Taliadau am ddibrisiant a gostyngiad mewn gwerth asedau anghyfredol	240			-240
Ailbrizio Eiddo Buddsoddi	509			509
Colledion Ailbrizio ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	-621			-621
Addasiad sy'n ymwneud â'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig	8			-8
Gwariant refeniw a ariannwyd o grantiau cyfalaf	-46			46
Costau Pensiynau	1,181			-1,181
Cyfanswm Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw	1,271			-1,271
Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	-86			86
Trosglwyddo enillion gwerthiannau anghyfredol o refeniw i'r gronfa wrth gefn derbyniadau Cyfalaf		392		-392
Cyfanswm Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	-86	392		-306
Cyfanswm Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllido dan reoliadau	1,185	392		-1,577

2017/18
ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFYDDU
A SAIL ARIANNU DAN REOLIADAU
£000' oedd

	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf heb eu defnyddio	Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio
Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod 2017/18				
Addasiad i'r Adnoddau Refeniw				
Taliadau am ddibrisiant a gostyngiad mewn gwerth asedau anghyfredol	248			-248
Ailbrizio Eiddo Buddsoddi	15			-15
Colledion Ailbrizio ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	-8			8
Addasiad sy'n ymwneud â'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig	-3			3
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud				
Gwariant refeniw a ariannwyd o grantiau cyfalaf				
Costau Pensiynau	694			-694
Cyfanswm Addasiadau i'r Adnoddau Refeniw	946			-946
Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf				
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	-156			156
Trosglwyddo enillion gwerthiannau anghyfredol o refeniw i'r gronfa wrth gefn derbyniadau Cyfalaf			-18	18
Cyfanswm Addasiadau rhwng Adnoddau Refeniw a Chyfalaf	-156	-18		174
Cyfanswm Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllido dan reoliadau	790	-18		-772

7. TROSGLWYDDIADAU I/O GRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o falansau'r Gronfa Gyffredinol yn y Cronfeydd a Glustnodwyd i ddarparu cyllid ar gyfer cynlluniau gwariant yn y dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i dalu am wariant y Gronfa Gyffredinol yn 2018/19.

£000' oedd

	Balans Cau 31 Mawrth 2018	Trosglwy ddiadau i Refeniw	Trosglwy ddiadau o Refeniw	Balans Cau 31 Mawrth 2019
Derbyniadau Ymlaen Llaw*	-1,876	531	-1,184	-2,529
Rheoli Asedau	-37			-37
Cynllunio (y Cynllun Datblygu gynt)	-133	10		-123
Hunan-yswiriant	-30			-30
Ailstrwythuro Staff	-264	50		-214
Parciau Cenedlaethol Cymru	-41			-41
Y System Gynllunio	-89			-89
Integreiddio Meysydd Parcio	-77			-77
Noddi Giât	-4		-2	-6
Tai Crwn	-43	23	0	-20
Y Gronfa Datblygu Cynaliadwy	-29			-29
Lleihad NPG	-100	53	-240	-287
Ail-wynebu Meysydd Parcio	-98			-98
Bioamrywiaeth	-11			-11
Gorfodaeth Cynllunio	-100			-100
Pwyth mewn Pryd	-25			-25
Y Prosiect Llwybrau	-35			-35
Sgiliau ar Waith	-15			-15
Sarn Caeriw	-158			-158
Tanddaearu ceblau yn y Parrog, Trefdraeth	-14			-14
Prosiect peillio			-14	-14
Talgrynnu	1	-1		
Cyfanswm	-3,178	666	-1,440	-3,952

*Yn cynnwys grantiau ar gyfer prosiectau penodol a ariannwyd cyn gwariant

8. INCWM A GWARIANT CYLLIDO A BUDDSODDI

£000'oedd

Eitemau	2018/19	2017/18
Symudiad mewn gwerth teg eiddo buddsoddi (- Ennill)	509	-8
Incwm o eiddo buddsoddi	-74	-62
Cost Net Llog Pensiynau	93	112
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	-31	-19
CYFANSWM	497	23

9. GWARIANT / INCWM GWEITHREDOL ARALL

£000'oedd

Eitemau	2018/19	2017/18
Symudiad ar Ddarpariaeth Dyledion Drwg	9	-
Symudiad ar Ddarpariaeth Gyffredinol	-1	-1
Treuliau Gweinyddol Pensiynau	17	16
CYFANSWM	25	15

10. TRETHIANT AC INCWM GRANTIAU AMHENODOL

£000'oedd

Eitemau	2018/19	2017/18
Grant y Parc Cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru	2,954	2,955
Ardoll ar Gyngor Sir Penfro	933	985
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	1,169	1,213
CYFANSWM	5,056	5,153

11. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Mae'r canlynol yn grynodeb o wariant cyfalaf yn ystod y cyfnod adrodd, gan gynnwys asedau a gafwyd dan les cyllid, a rannwyd i bob categori o asedau sefydlog ynghyd â'r ffynonellau cyllid a'r ariannu cyfalaf oedd eu hangen. Mae'r symudiadau yn cynnwys ychwanegiadau oedd yn codi o'r rhaglen gyfalaf, asedau a wnaed yn weithredol yn ystod y flwyddyn, ailbrisiadau asedau, taliadau dibrisiant lle bo'n berthnasol, gwaredu eiddo, gostyngiad mewn gwerth ac ailddosbarthu'r asedau a ddelir.

2018/19 Asedau heb fod yn Gyfredol
£000' oedd

	Tir ac Adeiladau Gweithredol	Offer a Chyfarpar	Asedau Dros Ben	Asedau a gedwir i'w gwerthu	Asedau Anweithredol ar y gweill	<i>Cyfanswm PP&E</i>
COST NEU BRISIAD						
Ar 31 Mawrth 2018	10,527	1,207	500		22	12,256
Ailddosbarthu*	5	-10	-650	650		-5
Asedau a wnaed yn weithredol yn y fl.	125	18			-143	
Ychwanegiadau	33	151			206	390
Gwarediadau				-650		-650
Gostyngiad gwerth						
Ailbriso	607		150			757
Ar 31 Mawrth 2019	11,297	1,366			85	12,748
DIBRISIANT						
Ar 31 Mawrth 2018	-723	-1,068				-1,791
Tâl am y flwyddyn	-180	-55				-235
Gwarediadau						
Ailddosbarthu	-10	10				
Gostyngiad gwerth						
Ailbriso	408					408
Talgrynnu	1					1
Ar 31 Mawrth 2019	-504	-1,113				-1,617
GWERTH NET 31/3/18	9,804	139	500	-	22	10,465
GWERTH NET 31/3/19	10,793	253	-	-	85	11,131

*Mae'r balans yn ymwneud ag ailddosbarthu Canolfan Groeso Trefdraeth i Eiddo Buddsoddi, gweler Nodyn 12.

2017/18 Asedau heb fod yn Gyfredol
£000' oedd

	Tir ac Adeiladau Gweithredol	Offer a Chyfarpar	Asedau Dros Ben	Asedau Anweithredol ar y gweill	<i>Cyfanswm PP&E</i>
COST NEU BRISIAD					
Ar 31 Mawrth 2017	10,393	1,207	-	28	11,628
Ailddosbarthu			500		500
Asedau a wnaed yn weithredol yn y fl.	12			-12	-
Ychwanegiadau	156			6	162
Gwarediadau	-10				-10
Gostyngiad gwerth	-1				-1
Ailbriso	-23				-23
Ar 31 Mawrth 2018	10,527	1,207	500	22	12,256
DIBRISIANT					
Ar 31 Mawrth 2017	-671	-1,001	-	-	-1,672
Tâl am y flwyddyn	-181	-67			-248
Gwarediadau	10				10
Ailbriso	119				119
Ar 31 Mawrth 2018	-723	-1,068	-	-	-1,791
GWERTH NET 31/3/17	9,722	206	-	28	9,956
GWERTH NET 31/3/18	9,804	139	500	22	10,465

ASEDAU A WNAED YN WEITHREDOL YN YSTOD Y FLWYDDYN

Mae'r asedau canlynol wedi'u gwneud yn weithredol yn ystod y flwyddyn:

	2018/19	2017/18
To Melin Caeriw	-	11
Maes Parcio Saundersfoot	-	1
Caffi Castell Caeriw	143	
Cyfanswm	143	12

Mae'r gwariant rhagarweiniol ar ddiwedd y flwyddyn, a ddelir o dan y grŵp anweithredol (yn cael ei adeiladu), yn cynnwys:

£000' oedd

	£
Pont Werdd	15
Gardd Furiog Castell Caeriw	32
Tŷ Crwn Earthwatch	20
Draeniad Castell Caeriw	17
Maes Parcio Aber Llydan	1
Cyfanswm	85

YCHWANEGU ASEDAU

Mae hyn yn cynrychioli gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn sy'n effeithio ar werthoedd asedau fel yr esboniwyd yn yr adran ar y Rhaglen Gyfalaf.

GWAREDU ASEDAU

Yn ystod y flwyddyn, gwerthodd yr Awdurdod barsel o dir am £650k.

AIL-DDOSBARTHU

Yr aiddosbarthu a wnaed yn ystod y flwyddyn oedd trosglwyddo Caffi Caeriw o Asedau Anweithredol i Dir ac Adeiladau Gweithredol, a'r tir a gedwir yn Sageston o Asedau Dros Ben i Asedau a Gedwir i'w Gwerthu.

AILBRISIO A GOSTYNGIAD MEWN GWERTH

Roedd nifer o asedau yn destun ailbrisiu yn ystod y flwyddyn fel rhan o'r rhaglen dreigl bum mlynedd o ailbrisiu. Roedd yr ailbrisiu arwyddocaol yn y flwyddyn yn ymwneud â: Maes Parcio Brewery Meadow, Maes Parcio Maenorbŷr, Maes Parcio Tyddewi, Oriel y Parc, Canolfan Groeso Trefdraeth, Maes Carafannau Freshwater East, a St. Brides Cottages. Mae'r ailbrisiu a gostyngiad mewn gwerth sydd wedi'u cynnwys yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall fel a ganlyn:

£000' oedd

	2018/19	2017/18
Roedd ailbriso Asedau Sefydlog yn cynnwys Gwarged/Diffyg (-) ar Ddarparu Gwasanaethau	621	-13
Ailbriso i lawr/i fyny asedau a cholledion gostyngiad mewn gwerth na chodwyd ar y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	394	109
Is-gyfanswm	1,015	96
Ailbriso a Gostyngiad mewn gwerth Eiddo Buddsoddi	-509	8
Cyfanswm	506	104

Isod mae crynodeb o effaith ariannol (heb gynnwys dibrisiant) ailbriso asedau a gostyngiad mewn gwerth dros y pum mlynedd diwethaf:

Blwyddyn	Tir ac Adeiladau Eraill	Asedau Cymunedol	Asedau Gwarged	CYFANSWM NET
£000' oedd				
2018/19	607		150	757
2017/18	-23			-23
2016/17	-30			-30
2015/16	177			177
2014/15	596			596

ARIANNU ASED AU SEFYDLOG ac ANNIRIAETHOL

Cafodd yr ychwanegiadau arian parod net i asedau sefydlog ac anniriaethol o £391k (ychwanegiadau namyn trosglwyddiadau o Asedau Anweithredol) eu hariannu fel a ganlyn:

- £87k Arian o'r grant refeniw
- £258k Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf
- £46k Arian grant a ffynonellau eraill

YMRWYMIADAU CYFALAF

Ar y 31^{ain} o Fawrth 2019 roedd ymrwymadau cyfalaf gwerth £231k ar yr Awdurdod, (£33k ar y 31^{ain} o Fawrth 2018).

Y RHAGLEN GYFALAF

Ariannwyd y prosiectau canlynol fel rhan o'r rhaglen gyfalaf am y flwyddyn:

	Cyfanswm y Gost 2018/19 £000	Cyfanswm y Gost 2017/18 £000
Hyrwyddo Dealltwriaeth a Mwynhad	239	80
Castell Henllys	53	57
Castell Caeriw	186	23
Hamdden a Rheoli'r Parc	106	86
Cerbydau a Chyfarpar	105	-
Meysydd Parcio	1	86
Gwasanaethau Corfforaethol a Chynnal	46	8
Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	46	8
CYFANSWM GWARIANT CYFALAF	391	174
Ariannwyd gan:		
Ariannwyd o'r gyllideb refeniw	87	156
Grantiau Ychwanegol	46	-
Derbyniadau Cyfalaf	258	18
Cyfanswm	391	174

* Derbyniwyd y grantiau ychwanegol oddi wrth y partneriaid canlynol:	2018/19 £000'oedd	2017/18 £000'oedd
Llywodraeth Cymru	26	-
Cronfa Datblygu Cymunedau Gwledig Ewropeaidd	20	-
CYFANSWM Y GRANTIAU YCHWANEGOL	46	-

ASEDAU TREFTADAETH.

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau treftadaeth yn ymwneud ag adeiladau penodol, henebion, clogwyni, twyni tywod, coetiroedd, a mathau eraill o eiddo. Cyfanswm y gwerth ar ddyddiad y fantolen oedd £171k (£171k ar yr 31ain o Fawrth 2018).

12. EIDDO BUDDSODDI

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a gwariant yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2018/19 £000	2017/18 £000
Incwm rhent o eiddo buddsoddi	74	62
Enillion/(colledion) net	74	62

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Awdurdod i wireddu'r gwerth cynhenid yn ei eiddo buddsoddi nac ar hawl yr Awdurdod i'r incwm a'r enillion o'r gwaredu. Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymadau contract i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi nac atgyweirio, cynnal-achadw neu wella. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddi yn ystod y flwyddyn:

	2018/19 £000	2017/18 £000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	1,436	1,428
Gwaredu eiddo	0	0
Aiddosbarthu	5	0
Enillion/colledion net o addasiadau gwerth teg	-509	8
Talgrynnu	-1	
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	931	1,436

Mae'r aiddosbarthu yn ymwneud â throsglwyddo Canolfan Groeso Trefdraeth o Dir ac Adeiladau Gweithredol.

13. PRYDLESI

Prydlesi Cyllid

Nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw brydlesi cyllid ar yr 31^{ain} o Fawrth 2019 (nac ar yr 31^{ain} o Fawrth 2018).

Prydlesi Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu'r rhan fwyaf o gerbydau o dan gytundebau Contract Hurio, a rhai llungopiwyd o dan Gytundebau Rhentu tymor hir. Cost gros y trefniadau hyn oedd £48,051 ar gyfer 2018/19 (£48,586 ar gyfer 2017/18).. Mae'r Awdurdod yn rhentu 14 eiddo at ei ddibenion, sydd yn cynnwys, er enghraifft, Canolfan Groeso Dinbych-y-pysgod, Castell a Melin Heli Caeriw. Costau rhent yr eiddo hyn yn 2018/19 oedd £45,272 (£47,510, 2017/18).

Dadansoddiad o isafswm gwariant prydles yr Awdurdod yn y dyfodol yw:

£000'oedd

	Fis Mawrth 2019			Fis Mawrth 2018		
	Tir ac Adeiladau	Cerbydau ac Offer	Cyfanswm	Tir ac Adeiladau	Cerbydau ac Offer	Cyfanswm
	£	£	£	£	£	£
Ddim hwyrach na blwyddyn	45	24	69	46	43	89
Hwyrach na blwyddyn ond ddim hwyrach na 5 mlynedd	89	20	109	92	35	127
Hwyrach na 5 mlynedd	253	-	253	289	-	289
	387	44	431	427	78	505

Mae'r Awdurdod yn gweithredu fel Prydleswr ar 24 eiddo, gan gynhyrchu incwm o £118,491 yn ystod 2018/19 (£108,017 yn 2017/18). Enghreifftiau o'r eiddo hyn yw prydlesu tir yn Freshwater

East i'r Clwb Carafannau, a phrydlesu Bloc y Gogledd Parc Llanion i Cyfoeth Naturiol Cymru. Mae rhai o'r prydlesi eiddo hyn yn fwy na 20 mlynedd ac yn cael eu prasio ar sail prydles hir. Gwerth net yr asedau hyn yw £952,251 heb ddibrisiant cronodig.

Isafswm taliadau prydles yn y dyfodol a dderbynnir dan brydlesi na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

£000'oedd		
	Fis Mawrth 2019	Fis Mawrth 2018
	£	£
Ddim hwyrach na blwyddyn	108	79
Hwyrach na blwyddyn ond ddim hwyrach na 5 mlynedd	326	240
Hwyrach na 5 mlynedd	2,150	715
	2,584	1,034

14. ASEDAU ANNIRIAETHOL

Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan annatod o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrif fel rhan o eitem caledwedd Eiddo, Offer a Chyfarpar.

	2018/19	2017/18
	£000'oedd	£000'oedd
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	18	7
Ychwanegiadau	0	13
Amorteiddiad cronodig	-4	-3
Talgrynnu	0	1
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	14	18

15. ASEDAU A GEDWIR I'W GWERTHU

Ar yr 31ain o Fawrth 2019 nid oedd yr Awdurdod yn cadw unrhyw asedau i'w gwerthu.

	2018/19	2017/18
	£000	£000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	0	0
Aiddosbarthu i Asedau Dros Ben	650	
Gwarediadau	-650	
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	0	0

16. RHESTRAU EIDDO

£000' oedd

	Canolfannau Gwybodaeth	Canolfan Goetir Cilrhedyn	Tocynnau Pont Cleddau	Peiriant ffrancio	Cyfanswm
Balans yn ddyledus ar 31/3/18	105	21	2	3	131
Nwyddau a Brynwyd	122	11	3	9	145
Cydnabod fel traul yn y flwyddyn	-130	-15	-5	-12	-162
Ysgrifennwyd allan	-3				-3
Balans yn ddyledus ar 31/3/19	94	17	0	0	111

17. DYLEDWYR TYMOR HIR A BYR

£000' oedd

	2018/19	2017/18
Tymor Hir:		
Derbyniadau eraill	3	5
CYFANSWM	3	5
Tymor byr:		
Derbyniadau masnach	30	84
Taliadau ymlaen llaw	65	65
Symiau derbyniadwy eraill	203	123
CYFANSWM	298	272

18. ARIAN PAROD AC ARIAN PAROD CYFATEBOL

Mae balans yr arian parod ac arian cyfatebol yn cynnwys yr elfennau canlynol:

£000' oedd

	2018/19	2017/18
Cyfrifon banc a blaendaliadau	5,574	4,479
Arian parod a ddelir gan yr Awdurdod	2	2
CYFANSWM	5,576	4,481

19. OFFERYNNAU ARIANNOL

Heblaw arian parod, derbyniadau masnach a thaliadau masnach, nid oes unrhyw offeryn ariannol yn cael ei gario yn y Fantolen.

20. CREDYDWYR A DARPARIAETHAU TYMOR HIR A BYR

£000' oedd

	2018/19	2017/18
Yn y tymor byr		
Taliadau masnach	-254	-407
Taliadau eraill	-203	-100
CYFANSWM	-455	-507
Darpariaethau		
Darpariaethau cyffredinol	-	-8
CYFANSWM	-	-8

21. CRONFEYDD WRTH GEFN DEFNYDDIADWY

	£000' oedd	
	2018/19	2017/18
Y Gronfa Gyffredinol: Adnoddau ar gael i dalu costau cynnal y gwasanaethau yn y dyfodol	1,008	1,006
Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd: Cronfeydd wrth gefn a neilltuwyd ar gyfer eitemau penodol	3,952	3,178
Derbyniadau Cyfalaf: Derbyniadau gwerthu asedau sefydlog sydd ar gael i dalu am fuddsoddi cyfalaf yn y dyfodol	654	263
CYFANSWM	5,614	4,447

Mae manylion am symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yr Awdurdod yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

22. CRONFEYDD WRTH GEFN ANNEFYDDIADWY

	£000' oedd	
	2018/19	2017/18
Cronfa Ailbriso	3,120	2,761
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	9,101	9,303
Cronfa Pensiynau	-5,605	-3,738
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	-55	-47
CYFANSWM	6,561	8,279

CRONFA AILBRISIO WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod a oedd yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronedig:

- yn cael eu hailbriso i lawr neu leihad yn eu gwerth a'r enillion yn cael eu colli
- yn cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli drwy ddibrisiant, neu
- yn cael eu gwaredu a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Mae'r Gronfa Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion ailbriso a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007, y dyddiad y cafodd y Gronfa ei chreu. Mae'r enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw yn cael eu cyfuno i mewn i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

	£000' oedd	
	2018/19	2017/18
Balans ar 1 Ebrill	2,761	2,685
Ailbriso asedau i fyny	404	189
Ailbriso asedau i lawr a lleihad yn y gwerth nad yw'n cael ei godi ar y Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	-10	-81
Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol	-35	-32
	3,120	2,761

CYFRIF ADDASU CYFALAF

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer rhoi cyfrif am y defnydd o asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella wrth i'r dibrisiant, colledion lleihad yn y gwerth ac amorteiddiad gael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda chysoni postio o'r Gronfa Ailbrisió i drosi ffigurau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Credydur y cyfrif â'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion ar Eiddo Buddsoddi ac enillion cydnabyddedig ar asedau a roddwyd sydd heb eto eu defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisió cronodig ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisió i ddal enillion o'r fath. Mae **Nodyn 6** yn rhoi manylion am ffynhonnell pob un o'r trafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rhai sy'n ymwneud â'r Gronfa Ailbrisió Wrth Gefn.

	£000' oedd	
	2018/19	2017/18
Balans ar 1 Ebrill	9,303	9,351
Taliadau am ddibrisiant a lleihad yng ngwerth asedau anghyfredol	-240	-249
Ailbrisió Asedau Buddsoddi	-509	8
Ailbrisió Eiddo, Offer a Chyfarpar	621	-13
Nifer yr asedau anghyfredol a ddilëwyd ar waredu	-500	0
Symiau addasu dibrisiant a symudwyd o'r Gronfa Ailbrisió	35	32
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd i ariannu cyfalaf	46	0
Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	345	174
	9,101	9,303

CRONFA PENSIYNAU WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r buddiannau gael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i amlygu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac enillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i'r buddiannau a enillir gael eu hariannu gan mai'r Awdurdod sy'n gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y pen draw yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Pensiwn Wrth Gefn felly yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'n rhaid i'r Awdurdod eu rhoi o'r neilltu i dalu amdanynt. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod cyllid wedi cael ei roi o'r neilltu erbyn y daw'r amser i dalu'r buddiannau.

	£000' oedd	
	2018/19	2017/18
Balans ar 1 Ebrill	-3,738	-4,638
Enillion neu golledion actiwaraid ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	-685	1,593
Gwrthdroi eitemau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y		-1,087

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-1,530	
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	365	409
Treuliau gweinyddu	-17	-15
Balans ar 31 Mawrth	-5,605	-3,738

23. CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONEDIG

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn amsugno'r gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar Falans y Gronfa Gyffredinol o Gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn, e.e. hawl i wyliau blynyddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn cael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

£000'oedd	2018/19	2017/18
Balans ar 1 Ebrill	46	49
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i'r taliadau a godir yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	9	-3
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	55	46

24. DATGANIAD LLIF ARIAN -

Addasu gwared neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

£000'oedd	2018/19	2017/18
Dibrisiant	-240	-250
Ailbrisiadau a Lleihad yn y Gwerth	111	-5
Symudiad mewn credydwy'r/stoc/dyledwyr	97	-110
Costau Darparu Gwasanaethau ar gyfer buddiannau ôl gyflogaeth	-1,181	-694
Eitemau anariannol eraill a godwyd ar y CIES	-17	6
Cyfanswm	-1,230	-1,053

25. DATGANIAD LLIF ARIAN - GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU A BUDDSODDI

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu yn cynnwys yr eitemau canlynol:

£000'oedd	2018/19	2017/18
Llog a dderbyniwyd	30	15
Llog a dalwyd	Diml	Dim

Llif arian o Weithgareddau Buddsoddi yw:

£000'oedd	2018/19	2017/18
Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	333	200
Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-1,189	-791
Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	-856	-591

Llif arian o Weithgareddau Cyllido yw:

£000'oedd	2018/19	2017/18
Benthyciadau Teithio: blaensymiau llai derbyniadau	-2	6
Ad-dalu Benthyciad Tymor Hir	0	3
Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	-2	9

26. SYMIAU A ADRODDWYD AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU
Y dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r hyn a nodir gan God Ymarfer Adrodd Gwasanaeth CIPFA. Yn yr un modd mae'r wybodaeth a ddefnyddir gan yr Awdurdod ar gyfer gwneud penderfyniadau yn cael ei pharatoi hefyd o dan y Cod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau. Yn unol â hynny nid oes unrhyw ofyniad dan y nodyn hwn i gysoni rhwng y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a symiau a adroddwyd ar gyfer penderfyniadau ar ddyrannu adnoddau.

27. LWFANSAU AELODAU A THREULIAU A DALWYD YN YSTOD Y FLWYDDYN ARIANNOL 2018/19

Cyfanswm y lwfansau aelodau a dalwyd yn ystod y flwyddyn oedd £75,975 (£73,136 yn 2017/18) ynghyd ag ad-dalu treuliau teithio, cynhaliaeth a thaliadau treuliau eraill oedd yn dod i gyfanswm o £8,287 (£9,116 yn 2017/18).

28. TALIADAU I SWYDDOGION

Nifer y staff sydd â thâl o fwy na £60,000 – enillion sy'n amodol ar drethiant Talu wrth Ennill a chyfraniadau pensiwn – oedd fel a ganlyn:

	2018/19 £000	2017/18 £000
	Prif Weithredwr	Prif Weithredwr
Cyflog Gros	81	79
Gwerthoedd P11D	1	1
Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	11	11
Cyfanswm	93	91

Tâl canolrifol yr Awdurdod oedd £20,541 a chymhareb y Prif Weithredwr i'r tâl canolrifol oedd 3.88:1.

Bu un achos o golli swydd gorfodol yn 2018/19 ond dim un yn 2017/18. Mae nifer pob pecyn ymadael, gan gynnwys taliadau pensiwn a cholli swydd a gytunwyd, gyda chyfanswm cost fesul band a chyfanswm cost, wedi'u nodi yn y tabl isod:

	NIFER Y SETLIADAU			COST
	hyd at £20,000	£20,001 i £40,000	£40,001 i £60,000	£000'oedd
2017/18	1		1	55
2018/19	3			14

29. COSTAU ARCHWILIO

Mae'r Awdurdod wedi mynd i'r costau canlynol ar archwilio'r Datganiad o Gyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac ar wasanaethau heblaw am archwilio a ddarparwyd gan archwilwyr allanol yr Awdurdod:

	2018/19 £000	2017/18 £000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig	27	27
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru mewn perthynas ag arolygiadau statudol a'r Mesur Llywodraeth Leol 2011	17	17
Cyfanswm	44	44

30. INCWM GRANT

Roedd yr Awdurdod wedi credydu'r grantiau, y cyfraniadau a'r rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2018/19 £000	2017/18 £000
Credydwyd i Incwm Trethiant a Grantiau Amhenodol:		
Grant APC (a ariennir gan Lywodraeth Cymru)	2,954	2,955
Ardoll ar Gyngor Sir Penfro	933	985
Incwm Arall o Grantiau (a ariennir gan Lywodraeth Cymru)	1,169	1,160
Rhoddion	0	53
	5,056	5,153
Credydwyd i Wasanaethau		
Llywodraeth Cymru: ariannu sylweddol tuag at Gadwraeth, prosiectau Mynediad a Chastell Caeriw a Harbwr a Chwarel Porth-gain, Marchnata Llwybr yr Arfordir.	159	4
Cyfoeth Naturiol Cymru: cyfrannu arian tuag at reoli a chynnal-a-chadw'r Llwybr Cenedlaethol/Llwybr yr Arfordir; amrywiol gynlluniau coetir, Parciau Cenedlaethol Cymru a swydd Parcmon Castellmartin	180	240
Y Weinyddiaeth Amddiffyn: Parcmon Castellmartin	20	20
Treftadaeth y Loteri: Sgiliau ar Waith	7	53
Dewch i Gerdded Cymru		5
Oriel TATE	8	
Grantiau eraill	11	11
CYFANSWM GRANTIAU	385	333

31. TRAFODION PARTI CYSYLLTIEDIG

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu trafodion perthnasol gyda phartion cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu gan yr Awdurdod. Mae datgelu'r trafodion hyn yn galluogi darllenwyr i asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu allai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod. Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu lefel perthnasedd o £5,000 ar gyfer datgelu trafodion partion cysylltiedig sy'n berthnasol i Aelodau a staff.

Mae'r Awdurdod Parc Cenedlaethol yn cynnwys 18 o aelodau, 12 a benodir gan Gyngor Sir Penfro a 6 yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru. Mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisiâu ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Mae cyfanswm y lwfansau a dalwyd i'r Aelodau yn 2017/18 yn Atodiad 1. Mae'r Awdurdod yn cynnal cofrestrïo o Fuddiannau a Rhoddion a Lletygarwch yr Aelodau, ac mae'r gofrestr o Fuddiannau'r Aelodau ar gael i'w harchwilio ar wefan yr Awdurdod. Nid oes unrhyw faterion i adrodd yn codi o'r cofnodion yn y cofrestrïo hyn, a bernir bod gallu'r Awdurdod i reoli neu ddylanwadu ar barti arall o ganlyniad i'r buddiannau a gofnodwyd yn annhebygol iawn.

Mae Nodiadau Datgelu 10 a 30 yn dangos y swm a'r ffynonellau refeniw sylweddol a chyllid cyfalaf a dderbyniodd yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Yn ogystal â derbyn Ardoll gan Gyngor Sir Penfro mae'r Awdurdod hefyd â chontractau gyda'r Cyngor am gyflenwi nwyddau a gwasanaethau gan gynnwys rheoli gwastraff, cynnal-a-chadw cerbydau, archwilio mewnol a chyngor arbenigol ar gynllunio. Mae gan Lywodraeth Cymru ddylanwad sylweddol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod; mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Awdurdod yn gweithredu o'i mewn, yn darparu'r rhan fwyaf o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac mae'n rhagnodi telerau nifer o'r trafodion sydd gan yr Awdurdod gyda phartïon eraill (megis biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai). Cyfanswm lefel incwm a gwariant a balansau diwedd blwyddyn y trydydd partïon canlynol yw:

Sefydliad	Incwm £000' oedd	Gwariant £000' oedd	31/3/19 Credydwy £000' oedd	31/3/19 Dyledwy £000' oedd
Llywodraeth Cymru	4,278	1	0	141
Cyngor Sir Penfro	949	263	4	1

Yn ystod y flwyddyn, bu'r Awdurdod yn ymwneud â chreu Ymddiriedolaeth Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro. Yn ogystal ag amser staff, cyfrannodd yr Awdurdod tua £5,000 ar gyfer sefydlu'r Ymddiriedolaeth. Mae'r Ymddiriedolaeth wedi'i chofrestru gyda'r comisiwn elusennau gyda statws sefydliad elusennol corfforedig, ac ymddiriedolwyr yr elusen yw'r unig aelodau a gaiff bleidleisio. Darparodd yr Awdurdod wasanaethau eraill heblaw arian i'r Ymddiriedolaeth, ee amser swyddogion a chyngor a swyddfa. Mae gan yr Ymddiriedolaeth chwe ymddiriedolwr ar hyn o bryd, ac mae dau ohonynt yn aelodau o Awdurdod y Parc Cenedlaethol.

Hefyd, mae'r Awdurdod yn talu £10,000 i Bartneriaeth y Parciau Cenedlaethol, sef partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig rhwng y 15 Awdurdod Parc Cenedlaethol yn y DU.

Mae'r Awdurdod wedi gweinyddu'r Gronfa Datblygu Cynaliadwy ar ran Llywodraeth Cymru. Wrth ddyfarnu grantiau i sefydliadau, mae Pwyllgor Cronfa Datblygu Cynaliadwy yr Awdurdod yn gosod amodau arbennig i'r grant, sy'n cynnwys cysylltu perfformiad ariannol gyda chyflawni cerrig milltir y cytunwyd arnynt. Yn ystod y flwyddyn ariannol 2018-19, dyfarnodd y Gronfa Datblygu Cynaliadwy symiau o fwy na £5,000 i'r prosiectau canlynol:-

Enw'r Prosiect	Dyfarnwyd i	Disgrifiad o'r Prosiect	Swm
Coleg y Môr	Ymddiriedolaeth y Môr	Mae cyllid SDF yn cyfrannu tuag at gyflogi Swyddog Datblygu rhan amser y Prosiect i ddatblygu'r cysyniad o Goleg y Môr/Academi Forol ariannol hyfyw yn adeilad labordy Ocean yn Wdig. Bydd y ganolfan ragoriaeth Gymreig hon yn darparu addysg, ymchwil wyddonol, monitro amgylcheddol a hefyd yn atyniad i	£11,852

		ymwelwyr sy'n gartref i acwariwm wedi'i hadnewyddu	
Datblygiad Gofal Solfach	Cyngor Cymuned Solfach	Mae Gofal Solfach, menter gymunedol ddielw, yn darparu 33 awr ar gyfartaledd o ofal wedi'i deilwra i'r angen bob wythnos i 40 o bobl a'u teuluoedd. Mae'r gofal a ddarperir wedi bod yn hyblyg ac yn ymateb i'r angen, yn amrywio o gerdded cŵn i gludiant a chymorth gyda thechnoleg gwybodaeth.	£9,128
Astudiaeth Hemocyanin Ewinedd Mochyn (<i>slipper limpet</i>)	Mikota Ltd	Prosiect ymchwil yw hwn i ymchwilio i'r posibilrwydd o dynnu hemocyanin o ewinedd mochyn a'i gymharu â'r hemocyanin a ddefnyddir eisoes mewn cynhyrchion fferyllol.	£15,538
Rheoli Gwymon yn Gynaliadwy	Greenseas Resources Ltd	Mae'r prosiect hwn yn canolbwyntio ar reoli gwymon yn nyfrffordd Aberdaugleddau fel ffordd o ddatrys y broblem amgylcheddol sylweddol a achosir gan y lefelau uchel o faethynnau sy'n effeithio ar ansawdd y dŵr.	£9,775
Datblygu Cadwyn Gyflenwi Adnewyddadwy Morol	Fforwm Arfordir Sir Benfro	Bydd y prosiect Datblygu Cadwyn Gyflenwi Adnewyddadwy Morol yn asesu gallu cwmnïau Sir Benfro o ran y gadwyn gyflenwi gyda'r potensial i arallgyfeirio i'r diwydiant Ynni Adnewyddadwy Morol	£8,968
Gwasanaethau Coetir De Sir Benfro	Murray Taylor	Diben y grant yw prynu peiriant cludo pren (<i>forwarder</i>) ag ôl troed isel ac ehangu busnes sefydledig i reoli coetir a chloddiau yn Ne Sir Benfro drwy ddulliau effaith isel.	£14,870
Halen Dewi	Ben Lloyd	Diben y grant yw hwyluso trawsnewidiad Halen Dewi, sef halen môr Tyddewi, o'r arbrawf masnachol cychwynnol i allu cynhyrchu halen môr yn fwy cynaliadwy ac ar raddfa fwy. Mae Halen Dewi yn unigryw yn Nghymru, ac yn un o ddim ond dau gwmni yn y DU i ddefnyddio'r haul a'r gwynt i echdynnu crisialau halen o ddŵr môr.	£7,010
Gerddi Treftadaeth	Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro	Nod y prosiect yw annog a gweithio gydag ysgolion lleol o fewn y Parc Cenedlaethol i 'fabwysiadu' heneb dreftadaeth leol lle y gallant helpu i wella golwg, mynediad, ymwybyddiaeth, a dulliau monitro a dehongli'r safle.	£6,721

32. BUDDIANNAU TERFYNU

Yn ystod y flwyddyn 2018/19 roedd yr Awdurdod wedi darparu £13,940 ar gyfer buddiannau terfynu penodol, (£35,757 yn 2017/18).

33. CYNLLUNIAU PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Mae'r Awdurdod yn cynnig buddiannau ymddeol diffiniedig i staff, sy'n ymwneud â chyflog a gwasanaeth, o dan Cronfa Bensiwn Dyfed (Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol), sef cynllun a

ariennir a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad presennol i wneud y taliadau buddiannau y mae angen eu datgelu ar yr adeg y mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol. Mae graddfeydd cyfraniadau'r Awdurdod yn cael eu pennu gan actiwariaid cymwys proffesiynol y Gronfa yn seiliedig ar brisiad y Gronfa bob tair blynedd, a'r mwyaf diweddar o'r rhain oedd ar yr 31^{ain} o Fawrth 2016. Y nod yw sicrhau y gall rhwymedigaethau cyffredinol y gronfa gael eu bodloni pan gyfatebir â chyfraniadau'r gweithwyr. Prif risgiau'r cynllun i'r Awdurdod yw y tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu allan ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau mewn chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun.

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gydnabod costau ymddeoliad yng Nghost Net y Gwasanaethau pan fo'r gweithwyr yn ennill cyflog yn hytrach na phan fo'r buddiannau yn cael eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae hyn yn gwrthdaro â'r taliad y mae'n ofynnol i'r Awdurdod ei wneud yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn i'r gronfa bensiwn, felly mae gwir gost buddiannau ymddeol yn cael eu gwrthdroi allan o'r cyfrifon yn y datganiad o symudiad ar falans y gronfa gyffredinol. O dan Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol 19 (IAS 19) mae'r cyfrifyddu ar gyfer cynlluniau pensiwn wedi cael ei ddiwygio ar gyfer pob blwyddyn ariannol sy'n dechrau ar neu ar ôl y 1^{af} o Ionawr 2013 ac mae'r newidiadau hyn sy'n cael eu hamlygu yn y datganiadau ariannol yn cynnwys llog ar Asedau. Mae'r adenillion disgwylidig ar asedau yn cael ei amnewid gan y "llog ar asedau". Llog yw hwn ar asedau a ddelir ar ddechrau'r cyfnod a'r llif arian parod sy'n digwydd yn ystod y cyfnod, a gyfrifwyd drwy ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt ar ddechrau'r flwyddyn. Bydd cost y pensiwn o dan IAS 19 diwygiedig yn achosi i gost y llog a'r adenillion disgwylidig ar asedau gael eu disodli gan y 'gost llog net'. Bydd hyn yn cael ei gyfrifo fel llog ar rwymedigaethau pensiwn namyn y llog ar asedau. Mae'r canllawiau IAS 19 diwygiedig yn ei gwneud yn ofynnol bod yr holl enillion a cholledion actiwaraidd yn cael eu gydnabod yn y flwyddyn y byddant yn digwydd drwy Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall ac ni ellir eu gohirio mwyach. Bydd angen i enillion a cholledion actiwaraidd ar rwymedigaethau o ganlyniad i newidiadau mewn tybiaethau actiwaraidd gael eu rhannu rhwng effaith newidiadau mewn tybiaethau ariannol a newidiadau mewn tybiaethau demograffig. Mae costau gweinyddu yn cael eu cydnabod fel eitem ar wahân o fewn y gost pensiwn.

Trafodion Perthnasol i Fuddiannau Ôl-gyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau pan gânt eu hennill gan y gweithwyr, yn hytrach na phan mae'r buddiannau yn cael eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae'n ofynnol i ni ei wneud yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae gwir gost buddiannau ôl-gyflogaeth/ymddeol yn cael eu gwrth-droi allan o'r Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

Cyfanswm buddiannau ôl-gyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	£000'oedd	
	2018-19	2017-18
Costau gwasanaeth:		
Cost gyfredol y gwasanaeth	908	946
Effeithiau cwtogi	-	13
Cost Gwasanaeth yn y Gorffennol*	528	16
Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant:		

Cost Llog ar Rwymedigaethau	830	803
Llog ar Asedau'r Cynllun	-737	-691
Llog net ar Bensiwn	93	112
Incwm a Gwariant Arall ar Weithredu		
Costau Gweinyddol	17	16
Cyfanswm Buddiannau Ôl-gyflogaeth a godir ar Gwarged/Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	1,546	1,103
Buddiannau Ôl-gyflogaeth Arall a godir ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:		
Enillion ar asedau'r cynllun (heb gynnwys y swm a gynhwyswyd yn y treuliau llog net)	1,146	311
Enillion (colledion) profiad actiwari	-	-
Enillion (colledion) actiwari ar ragdybiaethau ariannol	-1,831	1,282
Enillion (colledion) actiwari ar ragdybiaethau demograffig		
Cyfanswm Buddiannau Ôl-gyflogaeth a godir/credydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-685	1,593
Gwrthdroi taliadau a wnaed i'r gwarged/diffyg ar ddarparu gwasanaethau yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn		
Cost gyfredol y gwasanaeth	-908	-946
Enillion/colledion y gwasanaeth yn y gorffennol	-528	-16
Effeithiau cwtogi	-	-13
Cost Llog ar Rwymedigaethau	-830	-803
Llog ar Asedau'r Cynllun	737	691
Costau Gweinyddol	-17	-16
Union swm a godwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	-1,546	-1,103
Cyfraniadau Cyflogwr	365	409

* Mae'r gost gwasanaeth blaenorol yn ymwneud â dyfarniad McCloud ynghylch gwahaniaethu ar sail oedran. Efallai y bydd hyn yn golygu y bydd mwy o aelodau cynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus yn cael mwy o 'ddiogelwch trosiannol' yn dilyn y newid o gyflog terfynol i bensiynau cyfartaledd gyrfa ar 1 Ebrill 2015. O ganlyniad, rhagwelir y bydd angen gwneud newidiadau ar gyfer gweithwyr a gafodd eu trosglwyddo i'r cynlluniau cyfartaledd gyrfa newydd.

Asesodd Adran Actiwari'r Llywodraeth (GAD) effaith y dyfarniad ar Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol fel cyfanbeth. Mae'n nodi'r effaith dybiedig ar lefel cynllun cyffredinol, ac ar rwymedigaethau'r cynllun. Dangosir cynnydd yn y gost, sef oddeutu 1.6% o gyfanswm y rhwymedigaethau neu 3.2% o'r rhwymedigaethau gweithredol ar lefel gyffredinol y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Awgrymodd GAD fod y ffigurau hyn yn neilltuol o sensitif i'r rhagdybiaeth o ran twf cyflog a phroffil oedran yr aelodaeth weithredol. Mae'r Awdurdod wedi defnyddio'r asesiad GAD hwn ar gyfer amcangyfrif y cynnydd yn rhwymedigaethau'r cynllun a'r cost gwasanaeth blaenorol sy'n deillio o'r dyfarniad hwn. Yn y pen draw, bydd effaith unrhyw gynnydd yn rhwymedigaethau'r cynllun yn cael ei mesur drwy'r broses werthuso pensiynau a gynhelir bob tair blynedd. Y broses honno sy'n mesur cyfraddau cyfraniadau cyflogwyr a gweithwyr. Fodd bynnag, mae'r sefyllfa derfynol o ran rhwymedigaethau pensiwn cyflogwyr a'r effaith ariannol

ymhell o fod yn sicr oherwydd bydd y graddau y bydd y dyfarniad yn effeithio ar Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a ffurf y rhwymedi y cytunir arno yn effeithio ar yr effaith ariannol.

Asedau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Buddiannau Ôl-gyflogaeth

Cysoni gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (ymrwymiad buddiannau diffiniedig):

	Rhwymedigaethau a ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol – £000' oedd	
	2018/19	2017/18
Ymrwymadau buddiannau ar ddechrau'r Flwyddyn	32,212	32,430
Cost Gwasanaeth Presennol	908	946
Llog ar rwymedigaethau pensiwn	830	803
Cyfraniadau Aelodau	177	173
Enillion Gwasanaeth yn y Gorffennol	528	16
(Enillion)/Colledion Actiwaraid ar Rwymedigaethau	-	-
Ail-fesur Rhwymedigaethau:	-	-
(Enillion)/colledion profiad	-	-
(Enillion)/Colledion ar ragdybiaethau ariannol	1,831	-1,282
(Enillion)/Colledion ar ragdybiaethau demograffig	-	-
Cwtogiadau	-	13
Buddiannau a Dalwyd	-778	-887
Ymrwymadau Buddiannau ar ddiwedd y flwyddyn	35,708	32,212

Cysoni Gwerth presennol Asedau'r Cynllun:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol – £000' oedd	
	2018/19	2017/18
Gwerth Teg ar ddechrau'r Flwyddyn	28,474	27,792
Llog ar/Adenillion Disgwyliedig ar Asedau'r Cynllun	737	692
Ail-fesur/Enillion/(Colledion) Actiwaraidd ar Asedau	1,146	311
Treuliau gweinyddu	-17	-16
Cyfraniadau Cyflogwr	365	409
Cyfraniadau Aelodau	177	173
Buddiannau/trosglwyddiadau a dalwyd	-778	-887
	-1	
Gwerth Teg ar Ddiwedd y Flwyddyn	30,103	28,474
Union adenillion ar asedau'r cynllun	1,882	1,002

Datganiad o Enillion a Cholledion Cydnabyddedig

	2018/19 £000' oedd	2017/18 £000' oedd
Ailddatganiadau/(Enillion)/Colledion Actiwaraidd	685	-1,593
Cyfanswm cost pensiynau a gydnabyddir yn MiRS	685	-1,593

Mae'r *costau gwasanaeth cyfredol* yn amlygu'r cynnydd yn y rhwymedigaethau y disgwylir iddo godi o wasanaeth gweithwyr yn y cyfnod cyfredol. Mae'r *costau gwasanaeth yn y gorffennol* yn amlygu'r cynnydd yn y rhwymedigaethau sy'n ymwneud â gwasanaeth gweithwyr mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi o wella buddiannau ymddeol yn y cyfnod cyfredol. Mae'r *costau cwtogi /setliad* yn amlygu'r newidiadau yn y rhwymedigaethau sy'n ymwneud â'r camau sy'n rhyddhau'r cyflogwr sy'n bennaf gyfrifol am rwymedigaeth pensiwn (e.e. grŵp o weithwyr yn cael eu trosglwyddo i gynllun arall) neu ddigwyddiadau sy'n lleihau'r blynyddoedd disgwyliedig o wasanaeth cyflogion yn y dyfodol neu sy'n lleihau cronïad y buddiannau diffiniedig dros eu gwasanaeth yn y dyfodol i rai gweithwyr (e.e. cau uned fusnes). Mae'r *adenillion ar asedau* yn amlygu'r gyfradd gyfartalog a ddisgwylir ar yr union asedau a ddelir yn y cynllun pensiwn. Mae'r rhwymedigaethau wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd drwy ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau, sef amcangyfrif o'r pensiynau fydd yn daladwy yn y dyfodol sy'n dibynnu ar ragdybiaethau ar gyfraddau marwoldeb, lefelau cyflog ac ati. Gwneir y rhagdybiaethau hyn gan actiwarïaid y Gronfa, William M Mercer Cyf, ac sy'n seiliedig ar yr adroddiad prisiad actiwaraidd ar yr 31^{ain} o Fawrth 2016. Mae'r *llog ar rwymedigaethau pensiwn* yn amlygu'r cynnydd disgwyliedig yn ystod y flwyddyn yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau gan fod y buddiannau un flwyddyn yn agosach at eu setlo. Yr asedau a'r rhwymedigaethau sylfaenol ar gyfer buddiannau ymddeol sydd i'w priodoli i'r Awdurdod ar yr 31^{ain} o Fawrth 2019 yw fel a ganlyn:

CRONFA BENSIWN DYFED
(Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro)
31 Mawrth 2019

£000	
Gwerth Presennol Ymrwymiadau Buddiannau a Ariennir	35,653
Gwerth Presennol Ymrwymiadau Buddiannau heb eu hariannu	55
Cyfanswm gwerth presennol yr ymrwymiadau buddiannau	35,708
Gwerth Teg Asedau'r Cynllun	(30,103)
Gwasanaeth yn y Gorffennol heb ei gydnabod	-
Diffyg	5,605

Gwerth y Cynllun yn y Gorffennol

Blwyddyn y Cynllun	Gwerth presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (£000)	Gwerth Teg Asedau'r Cynllun (£000)
31 Mawrth 2018	32,212	28,474
31 Mawrth 2017	32,430	27,792
31 Mawrth 2016	26,134	22,766

Nodir y prif ragdybiaethau isod:

<u>RHAGDYBIAETHAU</u> <u>ACTIWARAIDD</u> <i>Rhagdybiaethau ariannol</i>	Diwedd y Flwyddyn	Dechrau'r Flwyddyn
Cyfradd chwyddiant CPI	2.2%	2.1%
Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	3.7%	3.6%
Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau	2.3%	2.2%
Cyfradd ddisgownt	2.4%	2.6%

Dadansoddiad manwl o'r Asedau yw fel a ganlyn.

Categori'r Buddsoddiad			Dyfynnir	31 Mawrth 2019	31 Mawrth 2018
			(Ie/Na)	£000' oedd	
Ecwitiau:	DU		Ie	5,871	5,784
	Tramor heb ei Ddyfynnu		Na	6,773	6,406
	Unol Daleithiau		Ie	3,221	2,847
	Canada		Ie	120	142
	Siapan		Ie	993	968
	Rim Môr Tawel		Na	331	740
	Marchnadoedd sy'n datblygu		Na	2,649	2,249
	Ewropeaidd heblaw'r DU		Ie	843	968
Bondiau:	Mynegeio gan Lywodraeth y DU		Ie	1,836	2,790
	Corfforaethol y DU		Na	3,191	2,733
Eiddo:	Cronfeydd Eiddo		Na	4,094	2,676
Arian parod:	Cyfrifon arian		Ie	181	85
	Asedau cyfredol net		Na		85
Cyfanswm				30,103	28,473

Rhagdybiaethau marwoldeb ar ôl ymddeol

	Diwedd y Flwyddyn	Dechrau'r Flwyddyn
Aelodau heb ymddeol	S1PA CMI_2015_1.5% Tablau Dynion – 97% Menywod – 90%	S2PA_CMI_2015_1.5% Tablau Dynion – 97% Menywod – 90%
Aelodau wedi ymddeol	S1PA_CMI_2015_1.5% Tablau Dynion – 97% Menywod – 90%	S2PA_CMI_2015_1.5% Tablau Dynion – 97% Menywod – 90%

Oes Ddisgwyliedig

	Diwedd y Flwyddyn	Dechrau'r Flwyddyn
Dynion (menywod) pensynwr yn y dyfodol 65 oed ymhen 20 mlynedd	25.2 (28.1) o flynyddoedd	25.1 (27.9) o flynyddoedd
Dynion (menywod) pensynwr cyfredol 65 oed	23 (25.7) o flynyddoedd	22.9 (25.6) o flynyddoedd

Risg a Dadansoddi Sensitifrwydd Pensiwn

Prif risgiau'r cynllun i'r Awdurdod yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu'n ôl ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, enillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol yn statudol ar y Gronfa Gyffredinol, fel y disgrifir yn y nodyn i'r polisïau cyfrifyddu.

Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymadau buddiannau diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl isod. Mae dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi cael eu penderfynu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol bosibl o'r rhagdybiaethau fydd yn digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn rhagdybied ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth a ddadansoddiwyd yn newid tra bod pob rhagdybiaeth arall yn aros yn gyson. Mae'r rhagdybiaethau mewn hirhoedledd, er enghraifft, yn rhagdybied bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n gostwng ar gyfer dynion a menywod. Yn ymarferol, mae hyn yn annhebygol o ddigwydd, ac efallai y bydd newidiadau yn rhai o'r rhagdybiaethau yn cydberthyn. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn y polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraid drwy ddefnyddio'r dull rhagamcanu credyd unedau.

	£000'oedd				
	Canolig	Sensitifrwydd 1	Sensitifrwydd 2	Sensitifrwydd 3	Sensitifrwydd 4
		+0.1% cyfradd ddisgownt y fl.	+0.1% chwyddiant y fl.	+0.1% twf cyflog y fl.	Cynnydd o 1 flwyddyn mewn disgwyliad oes
Eitem Datgelu	£000'oedd				
Rhwymedigaethau	35,708	35,071	36,359	35,825	36,409
Asedau	(30,103)	(30,103)	(30,103)	(30,103)	(30,103)
Diffyg (Gwarged)	5,605	4,968	6,256	5,722	6,306
Rhagamcan Costau Gwasanaeth y flwyddyn nesaf	1,005	976	1,034	1,005	1,025
Rhagamcan Costau Llog Net y flwyddyn nesaf	120	109	135	122	136

Hanes enillion a cholledion profiad

Gall yr union enillion a nodwyd fel symudiadau ar y Gronfa Bensiwn gael eu dadansoddi i'r categorïau canlynol.

	2018/19 %	2017/18 %	2016/17 %	2015/16 %	2014/15 %	2013/14 %	2012/13 %
Actiwaraidd (enillion) / colledion ar asedau	(3.8)	(1.1)	(15.9)	4.2	(9.1)	(2.4)	(7.8)
Actiwaraidd (enillion) / colledion ar rwymedigaethau	5.2	(4.0)	(16.4)	5.8	(14.2)	(16.6)	(10.9)

Gwerth asedau'r gronfa gyfan ar y farchnad (£ miliynau)

Diwedd y Flwyddyn	Dechrau'r Flwyddyn
2,394	2,535

Mae'r ffigurau diwedd blwyddyn ar werth yr asedau ar y farchnad a'r rhaniad rhwng categorïau'r buddsoddiadau wedi eu cyfrifo fel yr oeddent ar 31/12/18. Mae'r rhaniad cyfatebol o asedau ar ddechrau'r flwyddyn wedi ei gyfrifo fel yr oedd ar 31/3/18. Mae'r rhagdybiaethau actiwaraidd a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo rhwymedigaethau'r fantolen diwedd y flwyddyn yn seiliedig ar ragdybiaeth prisiad actiwaraidd 2016 heblaw am y rhagdybiaethau ariannol a ddangosir uchod. Gwnaed ôl-dyniad o £17,000 mewn perthynas â threuliau am y flwyddyn.

Cyfraniad y cyflogwr a ragwelir ar gyfer 2019/20 yw £362,000, sef cost gwasanaeth tybiedig gan gynnwys costau llog net o £118,000 a chostau gweinyddu o £17,000. Disgwylir y bydd y diffyg a ragwelir ar 31/3/20 yn £5,840,000.

Mae rhagor o wybodaeth am Gronfa Bensiwn Dyfed, megis yr adroddiad blynyddol, ar gael gan weinyddwyr y Gronfa yn swyddfa Cyngor Sir Caerfyrddin, neu ar-lein yn www.dyfedpensionfund.org.uk

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AR GYFER Y DATGANIAD O GYFRIFON

Cyfrifoldebau'r Awdurdod am y cyfrifon o dan ddeddfwriaeth llywodraeth leol a gofynion eraill yw:

- gwneud trefniadau ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Ariannol.
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon, effeithiol a gwerth gorau o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon erbyn y terfyn amser statudol.

Cadeirydd

Dyddiad

Cyfrifoldeb cyfreithiol a phroffesiynol y Prif Swyddog Ariannol ar gyfer y cyfrifon:

Y Prif Swyddog Ariannol sy'n gyfrifol am baratoi datganiad yr Awdurdod o gyfrifon yn unol ag arferion priodol fel y'u nodir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod Ymarfer').

Wrth baratoi'r datganiad hwn o gyfrifon, mae'r Prif Swyddog Ariannol wedi:

- ✓ dewis polisiau cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- ✓ gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- ✓ cydymffurfio â'r Cod Ymarfer;

Hefyd mae'r Prif Swyddog Ariannol wedi:

- ✓ cadw cofnodion cyfrifyddu priodol oedd yn cynnwys y ffigurau diweddaraf;
- ✓ cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Ariannol

Yr wyf drwy hyn yn ardystio bod y *Datganiad o Gyfrifon 2018/19* yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar yr 31^{ain} o Fawrth 2019 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar yr 31^{ain} o Fawrth 2019.

R.E. GRIFFITHS

Prif Swyddog Ariannol

Dyddiad

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2018/19

I. Cyflwyniad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ("yr Awdurdod") yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrif yn briodol a'i ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon, ac yn effeithiol. Mae'n awdurdod gwella Cymreig o dan adran 1 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 ac fel y cyfryw mae ganddo ddyletswydd gyffredinol o dan adran 2 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau. Hefyd mae'r Awdurdod yn gorff cyhoeddus fel y'i diffinnir o dan ofynion deddfwriaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar gyfer y 1^{af} o Ebrill 2016.

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo Cod Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA)/Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol y DU (SOLACE) 'Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol: Canllawiau i Awdurdodau Cymru 2016'. Mae'r canllawiau hyn yn argymhell y dylai'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o reolaeth fewnol sy'n ofynnol i awdurdodau lleol ei chynnal yn unol â'r Rheoliadau Cyfrifyddu ac Archwilio gael ei adrodd mewn Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Yng Nghymru, mae cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn y Datganiad o Gyfrifon yn fater gwirfoddol. Roedd CIPFA hefyd wedi cyhoeddi "Nodyn Cymhwyso i Gyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol: Fframwaith". Mae'r nodyn hwn wedi cael ei ddatblygu i roi cyngor ar gymhwyso'r "Datganiad o Rôl y Prif Swyddog Ariannol ar Lywodraeth Leol" o dan y Fframwaith CIPFA/SOLACE "Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol". Mae'r Awdurdod yn adolygu ac yn mabwysiadu unrhyw ganllawiau ychwanegol a gyhoeddir, ac wedi penderfynu mabwysiadu fframwaith a dull Datganiad Llywodraethu Blynyddol CIPFA ar gyfer 2016/17.

II. Diben y fframwaith llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y pwyllgorau, y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n llywio ac yn rheoli'r Awdurdod a'i weithgareddau ar gyfer bod yn atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu â'r gymuned ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro'r modd y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, costeffeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw ac fe'i lluniwyd i reoli risg i lefel resymol. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion ac felly ni all ond rhoi sicrwydd rhesymol ac nid absoliwt o effeithiolrwydd. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a gynlluniwyd i glustnodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion yr Awdurdod, i werthuso'r tebygolrwydd bod y risgiau hynny yn cael eu gwireddu, a'r effaith pe caent eu gwireddu, ac i'w rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd.

III. Y fframwaith llywodraethu

Ceir diffiniad clir o rolau Aelodau a Swyddogion a strwythur clir pwyllgorau a gwneud penderfyniadau. Mae hyn yn seiliedig ar:

Yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn cynnwys 18 o aelodau, a bydd yn cyfarfod o leiaf 6 gwaith y flwyddyn, a phrif swyddogaethau'r Awdurdod yw:

- Cymeradwyo datblygu fframwaith cynllunio corfforaethol strategol yr Awdurdod drwy Gynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol (bob pum mlynedd), y Cynllun Datblygu Lleol (bob pum mlynedd), a'r Cynllun Adnoddau Corfforaethol (yn flynyddol).
- Penderfynu ar yr holl faterion polisi i gynnal ei amcanion cynllunio strategol. Gall yr Awdurdod dderbyn cyngor gan ei bwyllgorau a gall hefyd sefydlu grwpiau gorchwyl a gorffen ymgynghorol i ymchwilio a chynghori ar faterion penodol.
- Penderfynu ar yr holl Safonau Gwasanaeth ac ar Ddyletswyddau Statudol yr Awdurdod.
- Cytuno ar bolisiâu sy'n ymwneud â rheoli adnoddau'r Awdurdod h.y. cyllid, staffio ac asedau; ac i gymeradwyo'r gyllideb, yr ardoll, y taliadau, a'r Cyfrifon Blynyddol.
- Sicrhau bod yr Awdurdod yn cydymffurfio â phob deddfwriaeth sy'n effeithio ar ei wasanaethau.
- Penderfynu ar aelodaeth pwyllgorau eraill, grwpiau gorchwyl a gorffen, gweithgorau a grwpiau ymgynghorol, o fewn yr Awdurdod, a'u cylch gorchwyl, a chynrychiolaeth yr Awdurdod ar gyrff a sefydliadau allanol.
- Penderfynu ar ddirprwyo cyfrifoldebau'r Awdurdod i bwyllgorau eraill yr Awdurdod, a phan yn briodol, i'r Prif Weithredwr.

Y Pwyllgor Adolygu Gwasanaethau Archwilio a Chorfforaethol

Bydd y Pwyllgor yn cynnwys 9 Aelod o'r Awdurdod i'w dewis a/neu gadarnhau yn y Cyfarfod Blynyddol Cyffredinol bob blwyddyn. Rôl y pwyllgor yw arfer pwerau a dyletswyddau'r Awdurdod mewn perthynas â'r swyddogaethau canlynol:

1. Fframwaith Rheoleiddio
 - Monitro perfformiad yr Awdurdod yn erbyn Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol
 - Goruchwyllo'r gwaith o gynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac i fonitro perfformiad yr Awdurdod yn erbyn y Cynllun Gweithredu cysylltiedig
 - Monitro perfformiad yr Awdurdod yn erbyn y Llythyr Grant Strategol Blynyddol
 - Monitro perfformiad yn erbyn Safonau Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â'r Gymraeg
 - Monitro perfformiad yn erbyn y Safonau Gwasanaeth a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod
2. Gweithgaredd Archwilio
 - Ystyried adroddiadau gan Swyddfa Archwilio Cymru (e.e. yr Adroddiad Gwella Blynyddol, y Llythyr Archwilio Blynyddol) a monitro perfformiad yr Awdurdod yn yr adroddiadau hynny
 - Ystyried adroddiadau gan yr Archwilydd Mewnol ar systemau a rheolaethau ariannol yr Awdurdod.
3. Cyllid
 - Ystyried adroddiadau chwarterol ar berfformiad ariannol yr Awdurdod a materion cyllidebol
 - Monitro perfformiad yr Awdurdod mewn perthynas â'i Ddatganiad Cyfrifon Blynyddol.
4. Adnoddau Dynol

Monitro perfformiad yr Awdurdod:

 - yn erbyn ei bolisiâu Adnoddau Dynol a fabwysiadwyd
 - mewn perthynas ag Iechyd a Diogelwch

5. Technoleg Gwybodaeth
 - Monitro perfformiad yr Awdurdod mewn perthynas â'i Strategaeth Technoleg Gwybodaeth.
6. Rheoli Perfformiad
 - Ystyried adroddiadau chwarterol ar y system rheoli perfformiad *Ffynnon* a monitro perfformiad yr Awdurdod yn yr adroddiadau hynny
 - Adolygu Cofrestr Risg yr Awdurdod o ran Archwilio a'r swyddogaethau corfforaethol a gwneud unrhyw argymhellion i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol i newid lefelau o risg
 - Ystyried adroddiadau cyfarfodydd y Grŵp Gwelliant Parhaus.
7. Cyfathrebu
 - Monitro perfformiad yr Awdurdod mewn perthynas â Chyfathrebu a Marchnata.
8. Materion eraill
 - Adolygu unrhyw fater a gyfeirir ato gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol, unrhyw un o'i Bwyllgorau neu'r Prif Weithredwr.
 - Penderfynu ar ymateb yr Awdurdod ar unrhyw gynigion sy'n effeithio ar y Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod, ei bwerau, dyletswyddau, swyddogaethau a chyfrifoldebau, yn enwedig ond nid yn unig, o'r llywodraeth ganolog, ranbarthol neu leol, awdurdodau cyfagos, partneriaethau a chyrrff allanol eraill lle mae'r cynigion yn berthnasol i swyddogaethau'r Pwyllgor a lle mae'r Prif Weithredwr o'r farn y dylai'r cyfryw ymateb gael ei benderfynu gan y Pwyllgor.

Y Pwyllgor Rheoli Datblygu

Y Pwyllgor Rheoli Datblygu sy'n gyfrifol am gyflawni swyddogaethau cynllunio statudol yr Awdurdod mewn perthynas â phenderfynu ar geisiadau, apeliadau a materion gorfodaeth, a materion cysylltiedig sy'n ymwneud â datblygu a rheoleiddio defnydd a gweithgareddau.

Cylch gorchwyl y Pwyllgor Rheoli Datblygu yw:

- (a) Ac eithrio pan fo'r pwerau a'r dyletswyddau hynny wedi'u dirprwyo gan yr Awdurdod i un o'i swyddogion a chyn belled â bod ei benderfyniadau yn cydymffurfio â'r datganiadau a'r cynlluniau a gymeradwywyd gan yr Awdurdod, bydd y Pwyllgor yn ymarfer, gyda'r hawl i weithredu, holl bwerau a dyletswyddau'r Awdurdod sy'n ymwneud ag ystyried ceisiadau cynllunio, adeiladau rhestredig a cheisiadau ardal gadwraeth, cynlluniau hysbysu, gorchmynion diogelu coed, rheoli datblygu a gorfodi'r cyfryw reolaeth, a chynlluniau eraill o ymgynghori lle bo hynny'n briodol.
- (b) Lle bo Aelodau yn penderfynu gwneud penderfyniad sy'n groes i argymhelliad swyddog, penderfyniad y mae'r Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Cynllunio neu Arweinydd y Tîm Rheoli Datblygu yn clustnodi sy'n gyfystyr â gwyro'n sylweddol oddi wrth gynllun neu bolisi a gymeradwywyd gan yr Awdurdod, neu bod i'r penderfyniad oblygiadau arwyddocaol i'r Awdurdod, bydd y penderfyniad yn cael ei ohirio tan y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor.

Os, yn y pen draw, bod penderfyniad y Pwyllgor yn groes i argymhelliad y swyddog, rhaid cymryd cofnod llawn o resymau'r Aelodau dros wrthod argymhelliad y swyddog, ynghyd â phleidlais wedi'i chofnodi.
- (c) Derbyn adroddiadau o bryd i'w gilydd gan y Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) a swyddogion eraill ar arfer unrhyw swyddogaeth sy'n ymwneud â rheoli datblygu a allai fod wedi'i dirprwyo iddynt.

(d) Delio â holl faterion sy'n ymwneud â dynodi a gweinyddu Ardaloedd Cadwraeth.

Y Pwyllgor Adolygu Gweithredol

Mae'r Pwyllgor yn cynnwys 9 Aelod yr Awdurdod, i'w dewis a/neu eu cadarnhau yn y Cyfarfod Blynyddol Cyffredinol bob blwyddyn. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod bob chwarter ac mae'n ystyried adroddiadau i'r Awdurdod ar ei berfformiad. Rôl y pwyllgor yw:

1. Monitro perfformiad a gwneud argymhellion i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol mewn perthynas â swyddogaethau:
 - Rheoli Datblygu
 - Cyfeiriad y Parc
 - Cyflawniad y Parc
 - Darganfod
2. Adolygu Cofrestr Risg yr Awdurdod mewn perthynas â'r swyddogaethau uchod, a gwneud unrhyw argymhellion i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol i newid y lefelau o risg.
3. Adolygu perfformiad ariannol yr Awdurdod o ran swyddogaethau'r gwasanaethau y cyfeirir atynt yn 1 uchod.
4. Adolygu unrhyw fater a gyfeiriwyd ato gan yr Awdurdod Parc Cenedlaethol, gan unrhyw un o'i Bwyllgorau neu gan y Prif Weithredwr.
5. Penderfynu ar ymateb yr Awdurdod ar unrhyw gynigion sy'n effeithio ar y Parc Cenedlaethol neu'r Awdurdod, ei bwerau, dyletswyddau, swyddogaethau a chyfrifoldebau, yn enwedig ond nid yn unig, o'r llywodraeth ganolog, ranbarthol neu leol, awdurdodau cyfagos, partneriaethau a chyrrff allanol eraill lle mae'r cynigion yn berthnasol i swyddogaethau'r Pwyllgor a lle mae'r Prif Weithredwr o'r farn y dylai'r cyfryw ymateb gael ei benderfynu gan y Pwyllgor.

Y Grŵp Gwelliant Parhaus

Mae'r Grŵp Gwelliant Parhaus yn cynnwys pedwar aelod o'r Awdurdod gan gynnwys y Prif Weithredwr. Mae'r aelodaeth yn cynnwys Cadeirydd ac Is Gadeirydd yr Awdurdod, ynghyd â Chadeiryddion y ddau Bwyllgor Adolygu Perfformiad. Mae gan y Grŵp bŵer i wahodd aelodau neu swyddogion eraill i fod yn bresennol yn y Grŵp os yw'r rhaglen waith yn dangos y byddai eu presenoldeb neu brofiad yn ychwanegu gwerth at ei waith.

Archwiliad Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o drefniadau rheoli mewnol a llywodraethu mewnol yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol a'u hadroddiadau i'r Awdurdod. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud gan Gateway Assure. Mae'r cylch gorchwyl ar gyfer yr archwiliad mewnol yn gofyn bod y gwaith yn cael ei wneud yn unol â'r safonau a bennir yng Nghod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol. Mae Gateway Assure yn rhoi barn archwilio a gyflwynir mewn adroddiad i'r Awdurdod, ac yn gweithredu fel y Prif Weithredwr Archwilio.

Archwiliad Allanol

Swyddfa Archwilio Cymru yw archwilwyr allanol yr Awdurdod sy'n gwneud sylwadau yn dilyn eu gwaith ar y cyfrifon ariannol a'r perfformiad ariannol ac yn y llythyr archwilio blynyddol. Maent hefyd yn mynegi barn am ddigonolrwydd y gwaith archwilio mewnol.

Swyddog Adran 151

Yn yr Awdurdod mae'r Rheolwr Cyllid hefyd yn gweithredu fel Swyddog Adran 151. Mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â "Datganiad am Rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol" CIPFA. Mae'r Rheolwr Cyllid hefyd yn aelod o Dîm Arweinyddiaeth yr Awdurdod.

Pwyllgor y Gronfa Datblygu Cynaliadwy

Mae gan yr Awdurdod Bwyllgor y Gronfa Datblygu Cynaliadwy sy'n cynnwys Aelodau'r Awdurdod a chynghorwyr annibynnol sy'n rhoi cyngor yngylch dyfarnu grantiau'r Gronfa.

Y Weithrediaeth

Y strwythur o swyddogion ar gyfer gwneud penderfyniadau yw Uwch Dîm Rheoli a'r Tîm Arweinyddiaeth.

Egwyddorion Llywodraethu

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd systemau llywodraethu yr Awdurdod yn cael ei wneud yn unol â 6 egwyddor CIPFA, fel a ganlyn:

- Canolbwyntio ar bwrpas yr Awdurdod, ar ganlyniadau ar gyfer y gymuned gan gynnwys dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau a chreu a gweithredu gweledigaeth ar gyfer yr ardal leol.
- Aelodau a swyddogion yn cydweithio i gyflawni pwrpas cyffredin, gyda swyddogaethau a rolau wedi eu diffinio'n glir.
- Hyrwyddo gwerthoedd i'r Awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gynnal safonau uchel o ymarweddiad ac ymddygiad.
- Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n ddarostyngedig i graffu effeithiol a rheoli risg.
- Datblygu capasiti a gallu Aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol.
- Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn.

IV. Y Camau a gymerwyd yn ystod y Flwyddyn

Mae'r materion Llywodraethu Arwyddocaol a nodwyd yn flaenorol, y camau a gymerwyd i fynd i'r afael â'r materion hynny a'r camau gwerthuso, yn cael eu dangos yn y tabl isod:

Materion Llywodraethu a Glustnodwyd	Camau gweithredu arfaethedig	Gwerthuso
Systemau Rheoli Dogfennau	Adolygu systemau eraill	Mae'r Awdurdod wedi cyflwyno System Rheoli Dogfennau APAS yn ystod y flwyddyn
Gweithredu argymhellion Swyddfa Archwilio Cymru ar graffu, cyfathrebu mewnol ac allanol, ymgysylltu, y broses arfarnu, cydraddoleb a'r Gymraeg.	Gweithdai gydag Aelodau. Cynrychiolwyr staff, y Tîm Arweinyddiaeth Gweithredu argymhellion o'r Gweithdai hyn Treialu cylchlythyr mewnol a dulliau a fforymau eraill i hyrwyddo cyfathrebu mewnol a chydweithredu.	Erbyn hyn, mae gan yr Awdurdod gynllun gweithredu ymgysylltu, sy'n canolbwyntio ar dri maes blaenoriaeth a thri maes hirdymor. Rhoddwyd cylchlythyr mewnol ar waith. Mae staff wedi bod yn helpu i gynnal asesiad effaith cydraddoldeb. Mae mesurau CAMPUS wedi'u datblygu ar gyfer Strategaeth y Gymraeg.
Cyllid Grant y Parc Cenedlaethol	Parhau i weithio gyda Llywodraeth Cymru i ymateb i'r sefyllfa ariannu, a datblygu cynllun ariannol tymor canolig	
Cefnogi staff i gydymffurfio â'r Rheolau Diogelu Data Cyffredinol	Swyddog Diogelu Data wedi'i benodi. Cofrestr data a diweddariad o'r polisi a chanllawiau ar gyfer staff ar gael. Cynhaliwyd wythnos codi ymwybyddiaeth am ddiogelu data. Adolygwyd Hysbysiadau Preifatrwydd. Fframwaith Asesu Effaith Diogelu Data ar waith.	Mae Swyddog Diogelu Data wedi'i benodi, ac mae polisiâu, protocolau a chanllawiau yn cael eu datblygu. Hysbysiad preifatrwydd cyffredinol ar wefan yr Awdurdod. Fframwaith Asesu Effaith Diogelu Data ar waith. Cymorth parhaus yn cael ei roi i'r staff.
Meincnodwyd – Perfformiad Cynllunio: Gorfodi	Clirio'r ôl-groniad o hen achosion	Mae'r swyddog gorfodi wedi canolbwyntio ar glirio'r ôl-groniad o hen achosion yn ystod 2018/19, gyda'r ôl-groniad wedi'i glirio erbyn diwedd mis Mawrth 2019.

V. Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad hwn yn cael ei lywio gan waith Aelodau'r Awdurdod a'i Bwyllgorau, archwilwyr mewnol ac allanol, asiantaethau adolygu eraill (fel y bo'n briodol) ac uwch reolwyr sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd rheoli mewnol. Mae'r broses arferol o wneud adolygiad wedi cael ei effeithio gan yr oedi cyn bod Swyddfa Archwilio Cymru yn cynhyrchu'r Adroddiad Gwella Blynyddol.

Mae'r adolygiad yn seiliedig ar chwe egwyddor y Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Egwyddor 1.

Canolbwyntio ar bwrpas yr Awdurdod, ar ganlyniadau ar gyfer y gymuned gan gynnwys dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau a chreu a gweithredu gweledigaeth ar gyfer yr ardal leol.

Mae'r Awdurdod wedi bod yn canolbwyntio ar ddatblygu gwaith i sicrhau ei fod yn 'addas i'r diben' i gwrdd â heriau'r dyfodol.

Rhaglen Tirweddau'r Dyfodol Cymru

Yn ystod y flwyddyn, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddatganiad blaenoriaethau newydd ar gyfer Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, sef "Gwerthfawr a Chydnerth". Yn y datganiad, roedd deuddeg maes blaenoriaeth o dan bedair prif thema:

- Lleoedd Gwerthfawr
- Amgylcheddau Cydnerth
- Cymunedau Cydnerth
- Ffyrdd Cydnerth o Weithio

Mae'r Awdurdod, mewn partneriaeth ag ardaloedd dynodedig eraill, wedi mynd ati i ganfod sut y gall gyflawni'r blaenoriaethau hyn.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae'r Awdurdod wedi gweithio gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fel Mabwysiadwr Cynnar ac wedi derbyn hyfforddiant i Aelodau ac i swyddogion gydag Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ac Eryri. Mae'r Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau ar gyfer 2018/19 wedi'i baratoi i gyflawni yn erbyn y saith Nodau Llesiant a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r cynllun yn dangos sut mae'r gyllideb wedi'i rhannu ar draws y Nodau Llesiant ac Amcanion Llesiant yr Awdurdod.

Yn ystod 2018/19, cynhaliodd Swyddfa Archwilio Cymru adolygiad o bartneriaethau a chydweithrediadau fel rhan o'i gwaith ar ddatblygu dulliau newydd o archwilio. Cynhaliodd Arolwg o Randeiliaid ac roedd y cyfweiliadau'n canolbwyntio ar ddwy bartneriaeth, y Fforwm Mynediad Lleol a Phartneriaeth Natur Sir Benfro.

Cwblhaodd yr Awdurdod Becyn Offer Hunanfyfyrion Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, a alluogodd yr Awdurdod i asesu ei berfformiad yn erbyn y pum ffordd o weithio. Trefnodd swyddfa'r Comisiynydd weithdai i helpu cyrff cyhoeddus i ddysgu gyda'i gilydd ac i werthuso ymatebion ei gilydd.

Dangos Arweinyddiaeth Strategol

Cafodd y fersiwn bresennol o Gynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol 2015/19 ei gymeradwyo yn 2014, ac mae proses ar y gweill i ddatblygu Cynllun Rheoli newydd i'w gymeradwyo yn ystod 2019-20.

Y Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau

Mae'r tri Awdurdod Parc Cenedlaethol yng Nghymru wedi cytuno i weithio ar sail Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau ar ffurf cyffredin er mwyn bodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Mae'r Cynllun Corfforaethol ac Adnoddau yn cynnwys amcanion llesiant yr Awdurdod (sydd hefyd yn amcanion yr Awdurdod ar gyfer gwella) a rhaglen waith am y flwyddyn. Hwn hefyd yw ein Cynllun Gwella Blynyddol Rhan 1. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus weithredu yn unol â'r egwyddorion datblygu cynaliadwy ac mae'r ddogfen hon yn ddangos sut y mae'r egwyddorion hyn wedi'u hymwreiddio yn y gwaith a gaiff ei wneud i gyflawni ein hamcanion.

Ansawdd y Gwasanaeth

Mae'r Awdurdod yn cynnal arolygon o effeithiolrwydd ei wasanaethau drwy gynnal arolygon ar fodlonrwydd cwsmeriaid, ar berfformiad yn erbyn safonau ansawdd a thrwy fonitro cwynion ffurfiol sy'n parhau ar lefel isel.

System Ffynnon

Mae'r Awdurdod wedi parhau i fabwysiadu'r system Ffynnon er mwyn sicrhau ein bod yn datblygu ac yn rheoli system gadarn o wybodaeth am berfformiad i dynnu sylw at effaith y gwaith a wnaed gan yr Awdurdod. Mae adroddiadau'r pwyllgorau adolygu perfformiad yn cael eu paratoi yn uniongyrchol o Ffynnon.

Ymgysylltu â'r Gymuned

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo 10 Egwyddor Cenedlaethol Cyfranogaeth Cymru ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru. Mae cynllun ymgysylltu wedi'i ddatblygu i helpu i hoelio sylw a gyrru'r gweithredu yn y maes hwn ac mae tri maes blaenoriaeth a thri maes hirdymor. Mae grŵp cynllun gweithredu ymgysylltu wedi'i sefydlu i fonitro'r modd y caiff y cynllun ei roi ar waith.

Lluniwyd dogfen cyfleoedd a heriau i helpu i adolygu Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol ac fe'i dosbarthwyd i gael sylwadau yn ei gylch yn ystod hanner olaf 2018. Fel rhan o'r broses hon, cynhaliodd yr Awdurdod weithgareddau ymgysylltu i archwilio dulliau o ymgysylltu â chynulleidfia ehangach. Roedd hynny'n cynnwys sesiwn gyda phobl ifanc o blith Sipsiwn a Theithwyr a phobl yn ymwneud â Phrosiect Gofal Solfach.

Yn ystod 2018/19, mae'r Awdurdod wedi canolbwyntio ar y modd y gall wella'r ymgysylltu â phobl ifanc mewn perthynas â llywodraethu a dylanwadu ar waith yr Awdurdod. Roedd Parcmy'n Ifanc yr Awdurdod yn bresennol yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Tachwedd 2018, a buont yn cyflwyno Maniffesto Ieuenctid EuroPark i'r Aelodau. Trefnwyd cyfarfod dilynol rhwng yr Aelodau a'r Parcmy'n Ieuenctid i ddatblygu gwaith pellach yn y maes hwn.

Mae'r Awdurdod yn rhan o Rwydwaith Ymgysylltu Sir Benfro sy'n hyrwyddo arferion a darpariaeth ymgysylltu yn Sir Benfro.

Aelodaeth o'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol

Mae'r Awdurdod yn aelod, drwy wahoddiad, o Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Benfro (y Bwrdd). Cytunodd y Bwrdd ar Gynllun Llesiant Sir Benfro, ac mae Cynllun Corfforaethol yr Awdurdod yn adlewyrchu'r Amcanion Llesiant yn y Cynllun.

Y strategaeth ar gyfer y Gymraeg

Mae gan yr Awdurdod Gynllun Strategaeth ar gyfer y Gymraeg dros bum mlynedd, ac mae wedi datblygu mesurau CAMPUS ar ei chyfer. O dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, rhaid i bob awdurdod lleol yng Nghymru gydymffurfio â fframwaith o Safonau ar gyfer y Gymraeg. Mae Safon 145 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod lunio strategaeth 5 mlynedd yn dangos sut yr ydym yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg yn ehangach yn y Parc Cenedlaethol. Hefyd, rhaid i'r strategaeth gynnwys targed (o ran canran y siaradwyr yn y Parc Cenedlaethol) ar gyfer cynyddu neu gynnal nifer y siaradwyr Cymraeg yn y Parc Cenedlaethol erbyn diwedd y cyfnod o 5 mlynedd dan sylw, ynghyd â datganiad yn nodi sut yr ydym yn bwriadu cyrraedd y targed hwnnw.

Egwyddor 2

Aelodau a swyddogion yn cydweithio i gyflawni pwrpas cyffredin, gyda swyddogaethau a rolau wedi eu diffinio'n glir.

Grant y Parc Cenedlaethol a'r Ardoll

Ym mis Gorffennaf 2018, dywedodd Llywodraeth Cymru wrth yr Awdurdod na fyddai'r gostyngiad o 5% y cyllidebwyd ar ei chyfer yng Ngrant y Parc Cenedlaethol yn 2018/19 yn cael ei weithredu. Felly, roedd y grant £145k yn uwch na'r disgwyl. Fodd bynnag, oherwydd amseriad yr hysbysiad hwn, bu'n rhaid i'r ardoll gan Gyngor Sir Penfro barhau ar y lefel gyllido gychwynnol y cyllidebwyd ar ei chyfer, fel y cymeradwywyd gan yr Awdurdod yn y llythyr ardoll ym mis Chwefror 2018.

Y Pwyllgor Craffu

Mae'r Aelodau a'r swyddogion â phroses graffu ar waith sy'n eu galluogi i asesu pa mor llwyddiannus yw polisïau yr Awdurdod Parc Cenedlaethol.

Hyfforddiant a Datblygu Aelodau a Swyddogion ar y Cyd

Yn ystod y flwyddyn cynhaliodd Aelodau a Swyddogion sawl rhaglen hyfforddiant ar y cyd oedd yn ymdrin â'r meysydd canlynol:

- Seminar "Taflu Goleuni" ar brosiect awyr dywyll yr Awdurdod.
- Prosiect CHERISH Interreg yn edrych ar dreftadaeth arfordiol sydd mewn perygl oherwydd cynnydd mewn stormydd a'r newid yn yr hinsawdd.
- Gweithdy Brexit yn trafod yr effaith y gallai gwahanol sefyllfaoedd Brexit eu cael ar y sector amaethyddol yng Nghymru.

Ymgynghori

Mae'r Aelodau wedi cyfrannu eu sylwadau at ymatebion i bapurau ymgynghori Llywodraeth Cymru, gan gynnwys:

- Ymgynghoriad ar y fersiwn ddrafft o Argraffiad 10 o Bolisi Cynllunio Cymru
- Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Cyhoeddus Sir Benfro
- Adroddiad Blynyddol Drafft 2019/20 Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol
- Cynllun Datblygu Lleol Cyngor Sir Penfro

Fforwm Gweithwyr

Mae gan yr Awdurdod Fforwm Gweithwyr. Pwrpas y fforwm yw bod yn llwyfan i'r Aelodau ac i'r staff gynnal perthynas agored a chydweithredol drwy drafod ystod o faterion sy'n ymwneud â'r staff a chael dealltwriaeth oddi wrth ei gilydd ar faterion sy'n wynebu'r Awdurdod.

Egwyddor 3

Hyrwyddo gwerthoedd i'r Awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gynnal safonau uchel o ymarweddian ac ymddygiad.

Mae Cod Ymddygiad ar gyfer yr Aelodau a Chod Ymddygiad ar gyfer y Swyddogion yn ei le. Ymdrinnir â materion sy'n ymwneud â thorri'r Cod Ymddygiad gan y canlynol:

Y Pwyllgor Safonau

Cyfrifoldeb Pwyllgor Safonau'r Awdurdod yw hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan Aelodau a Swyddogion. Mae'n gwneud hyn drwy gynghori ar y cod ymddygiad a hyrwyddo ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r cod ymddygiad ar gyfer Aelodau a'r cod ymddygiad ar gyfer swyddogion. Mae'r ddau god wedi'u mabwysiadu gan yr Awdurdod.

Swyddog Monitro

Mae swyddogaethau'r Swyddog Monitro statudol wedi'u nodi yn Adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 (fel y'i diwygiwyd) h.y. yn gryno, i adrodd i'r Awdurdod os yw'r Swyddog Monitro o'r farn y gall unrhyw gynnig, penderfyniad, neu hepgoriad gan yr Awdurdod fod yn anghyfreithlon neu'n gamweinyddu. Yn ystod y flwyddyn, penododd yr Awdurdod Swyddog Monitro newydd a chytunodd i benodi'r Rheolwr Gwasanaethau Gweinyddol a Democritaidd yn Ddirprwy Swyddog Monitro.

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Mae gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru awdurdodaeth dros swyddogaethau'r Awdurdod yn rhinwedd Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005. Nid yw'r Ombwdsmon wedi gwneud unrhyw ymchwiliad i'r Awdurdod naill ai mewn perthynas ag unrhyw honiad o dorri Cod Ymddygiad yr Aelodau a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod ar 25 Mehefin 2008, nac mewn perthynas ag unrhyw gŵyn a wnaed yn erbyn yr Awdurdod.

Aelodau o'r Staff

Fel arfer, mae materion sy'n ymwneud ag ymddygiad y staff yn cael eu hystyried yn unol â gweithdrefnau'r Awdurdod ar Ddisgyblu. Mae pob aelod o staff yr Awdurdod yn cael arfarniad o'u perfformiad yn flynyddol. Mae'r broses hon yn gyfle i reolwyr a staff adolygu perfformiad yn y gorffennol, amlygu meysydd posibl o bryder, a chytuno ar amcanion yn y dyfodol i sicrhau bod yr amcanion hynny yn gysylltiedig â'r cynllun gwasanaeth/targedau corfforaethol.

Polisi Chwythu'r Chwiban

Yn Neddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998 mae'r Llywodraeth yn amddiffyn cyflogaeth yn statudol sy'n 'chwythu'r chwiban' drwy siarad allan yn erbyn llygredd a chamymddwyn yn y gwaith. Mae hyn yn eu hamddiffyn yn erbyn erledigaeth a diswyddo. Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo a mabwysiadu'r cyfryw bolisi yn 2002 a ddiweddarwyd yn 2009. Yn ei ymrwymiad i'r safonau uchaf o onestrwydd, cywirdeb ac atebolrwydd, dywed "Mae'r Awdurdod yn annog gweithwyr ac eraill sydd â phryderon difrifol am waith yr Awdurdod i ddod ymlaen a chodi eu pryderon gyda'r Awdurdod".

Rheolau Sefydlog

Adolygodd yr Awdurdod ei Reolau Sefydlog yn ystod y flwyddyn i adlewyrchu newidiadau yn y ddoeddfwriaeth, i ffurfioli arferion a oedd wedi esblygu dros y blynyddoedd ac i ymgorffori'r arferion gorau mewn awdurdodau lleol eraill. Mabwysiadwyd y gyfres ddiwygiedig o Reolau Sefydlog ar 14 Mehefin 2017.

Polisi Diogelu

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo polisi diogelu. Nod y polisi yw sicrhau bod arferion gwaith cadarn yn eu lle sy'n rhoi diogelu yn flaenoriaeth ac sydd yn effeithiol o ran rheoli risg i'r grwpiau agored i niwed, ond fydd hefyd yn amddiffyn staff a gwirfoddolwyr rhag honiadau anghyfiawn neu faleisus.

Polisi Gwrth-dwyll a Llwgrwobrwyo

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo Polisi Gwrth-dwyll a Llwgrwobrwyo. Mae'r polisi yn cwmpasu holl weithwyr, gwirfoddolwyr ac Aelodau'r Awdurdod. Mae'r polisi yn cynnwys y newidiadau i'r ddeddfwriaeth llwgrwobrwyo sydd wedi'u cynnwys yn Neddf Llwgrwobrwyo 2010. Mae Deddf Llwgrwobrwyo 2010 yn pennu troseddau ac mae unigolion sy'n euog yn gallu wynebu dirwy ddiderfyn a charchar hyd at ddeng mlynedd. Pan fo sefydliad ei hun yn euog o'r tramgwydd yna mae'r gosb yn ddirwy ddiderfyn.

Safonau Ariannol

Yn ddiweddar, mae'r Awdurdod wedi diwygio ei Safonau Ariannol. Diben y Safonau Ariannol yw bod yn fframwaith ariannol y gall yr Awdurdod weithredu o'i fewn a bod yn gymorth i'r Awdurdod sicrhau:

- y cydymffurfir â deddfwriaeth.
- bod asedau'r Awdurdod yn cael eu diogelu.
- bod yr arian sydd ar gael yn cael ei wario'n ddoeth ac yn effeithlon.
- creu incwm priodol.
- llwyddo i gael y gwerth gorau.

Diogelu Data a chydymffurfio â GDPR

Gan ddilyn ymlaen o'r gwaith paratoi ar gyfer y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR) a ddaeth i rym ar 25 Mai 2018, a phasio Deddf Diogelu Data 2018, mae'r Awdurdod wedi parhau i adolygu ei arferion ac yn clustnodi ac yn gweithredu camau i sicrhau ei fod yn cydymffurfio. Mae'r camau a nodwyd wedi cael eu harwain gan ganllawiau Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Mae'r camau a gymerwyd yn cynnwys penodi Swyddog Diogelu Data, creu cofrestr data, codi ymwybyddiaeth ymhlith staff ac Aelodau drwy gyflwyniadau ar GDPR mewn cyfarfod staff ac mewn Pwyllgorau ac adolygu polisiâu ac arferion.

Egwyddor 4

Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n destun craffu effeithiol a rheoli risg.

Mae'r Awdurdod wedi cymryd y camau canlynol i wella ei brosesau a'i strwythurau a hefyd i fynd i'r afael â materion a nodwyd o risg.

Rheoli Risg

Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei chyflwyno gerbron pob cyfarfod o'r Pwyllgor Adolygu Gwasanaethau Archwilio a Chorfforaethol yn ogystal â'r Pwyllgor Adolygu Gweithredol, ac yn

flynyddol gerbron yr Awdurdod llawn. Mae'r Tîm Arweinyddiaeth yn adolygu'r gofrestr yn gyson pan adolygir y risgiau cyfredol a phan gaiff risgiau newydd eu gwerthuso. Yn dilyn adborth gan ei archwilydd mewnol yn 2018, mae'r Awdurdod wedi adolygu'r fethodoleg risg a ddefnyddir ganddo ar gyfer ei Gofrestr Risg, ac mae wedi gwneud newidiadau i'r ffordd y mae'n mynd i'r afael â rheoli risg.

Rheoli Perfformiad

Mae'r Awdurdod yn defnyddio system Ffynnon i reoli perfformiad. Mae'r staff yn gyson yn diweddarau system Ffynnon yn uniongyrchol â gwybodaeth i ddiweddarau adroddiadau ar berfformiad.

Uwchraddio systemau seilwaith

Yn ystod 2018/19 gwnaeth yr Awdurdod waith ar y systemau TG a ganlyn: y system rheoli dogfennau a system olrhain ymgeiswyr. Mae proses o wella arferion gwaith yr Awdurdod drwy ddefnyddio technoleg ddigidol hefyd yn cael ei archwilio.

Archwiliad Mewnol 2018/19

Fel rhan o raglen llywodraethu corfforaethol yr Awdurdod, roedd archwilwyr mewnol yr Awdurdod, sef Gateway Assure, wedi gwneud asesiad risg ar bob un o'i wasanaethau, oedd yn sail i'r gwaith a wnaed ganddynt yn ystod 2018/19. Roedd yr Archwiliad yn canolbwyntio ar y meysydd canlynol:

- Adolygiad Adrannol – Castell Caeriw
- Meddalwedd Cyfrifyddu Exchequer
- Rheoli Perfformiad
- Adolygiad Adrannol – Castell Henllys
- Llywodraethu Corfforaethol
- Rheoli Risg

Barn y Prif Weithredwr Archwilio

Rhododd Robin Pritchard o Gateway Assure, sef Archwilwyr Mewnol yr Awdurdod, y farn archwilio ganlynol am y flwyddyn 2018/19:

“Ar y cyfan, yn ein barn ni, ar sail yr adolygiadau a berfformiwyd yn ystod y flwyddyn, mae gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro:

- system ddigonol ac effeithiol o reoli risg;
- system ddigonol ac effeithiol o lywodraethu; a
- phrosesau digonol ac effeithiol o reoli.”

Pwyllgorau

Mae arweinwyr tîm gwasanaeth unigol yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am eu Pwyllgor Adolygu perthnasol gyda manylion am y gwaith sy'n mynd rhagddo o fewn y tîm. Cedwir dogfennau clir o benderfyniadau, agendâu a chofnodion cyfarfodydd. Felly mae'r Aelodau yn gwneud penderfyniadau ar sail gwybodaeth amserol a chywir, er bod rhai penderfyniadau yn cael eu gohirio er mwyn i Aelodau gael rhagor o amser i ystyried eu penderfyniadau.

Adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn ffurfio barn ar ei hadolygiad o berfformiad yr Awdurdod a'r Datganiadau o Gyfrifon a gofnodir yn Llythyr Asesu Gwelliant Swyddfa Archwilio Cymru ac yn yr adroddiad ISA 260.

Adolygiad Llywodraethu Awdurdodau Parciau Cenedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru

Yn dilyn ymgynghoriad yr Archwilydd Cyffredinol ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r archwiliad, cytunodd y tri Awdurdod Parc Cenedlaethol yng Nghymru i weithio gyda Swyddfa Archwilio Cymru wrth dreialu ymagweddau at archwilio o dan y Ddeddf. Cytunwyd y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal cyfres o adolygiadau llywodraethu dros y pedair blynedd nesaf a anelir at hwyluso gwell llywodraethu yng nghyd-destun Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Yn 2018/19, bu Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal adolygiad o bartneriaethau a chydweithrediadau fel rhan o'i gwaith ar ddatblygu dulliau newydd o archwilio. Cynhaliodd Arolwg o Randdeiliaid ac roedd y cyfweiliadau'n canolbwyntio ar ddwy bartneriaeth, y Fforwm Mynediad Lleol a Phartneriaeth Natur Sir Benfro.

Cwblhaodd yr Awdurdod Becyn Offer Hunanfyfyrion Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, a alluogodd yr Awdurdod i asesu ei berfformiad yn erbyn y pum ffordd o weithio. Trefnodd swyddfa'r Comisiynydd weithdai i helpu cyrff cyhoeddus i ddysgu gyda'i gilydd ac i werthuso ymatebion ei gilydd.

Adroddiad Blynyddol ar fodloni'r Amcanion Llesiant

Yn 2018/19 cyhoeddodd yr Awdurdod ei Adroddiad Blynyddol ar fodloni'r Amcanion Llesiant (sydd hefyd yn gweithredu fel ein Cynllun Gwella Blynyddol Rhan 2 o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011). Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio ein perfformiad yn 2017/18 o ran cyflawni ar sail Amcanion Llesiant yr Awdurdod.

Meincnodi

Mae'r Awdurdod yn ymgymryd â gweithgareddau meincnodi ar draws nifer o feysydd. Caiff dangosyddion perfformiad allweddol o fewn y Cynllun Corfforaethol blynyddol eu meincnodi yn erbyn Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill lle mae data cymharol ar gael. Mae'r Awdurdod yn cyflwyno Adroddiad Perfformiad Blynyddol bob mis Tachwedd fel rhan o Fframwaith Perfformiad Cynllunio Llywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad blynyddol yn trafod sut mae'r Awdurdod wedi perfformio yn erbyn y dangosyddion, gan nodi'r hyn a wnaed yn dda fel y gellir rhannu hyn gydag eraill, a pha gamau y gellid eu cymryd i fynd i'r afael â meysydd perfformiad sydd angen eu gwella. Drwy'r Fframwaith, mae'r Awdurdod yn gallu meincnodi ei berfformiad yn erbyn Awdurdodau Cynllunio eraill yng Nghymru.

Egwyddor 5

Datblygu capasiti a gallu Aelodau a Swyddogion i fod yn effeithiol.

Mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â'r canlynol i ddatblygu capasiti a gallu Aelodau:

Cynefino'r Aelodau

Ni chynhaliwyd unrhyw sesiynau cynefino yn ystod y flwyddyn.

Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau

Mae gan yr Awdurdod statws Siarter ar hyn o bryd, ac mae'n gweithio tuag at statws Siarter Uwch ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Hefyd, mae'r Awdurdod yn gweithio tuag at sefydlu pwyllgor datblygu Aelodau.

Datblygu Staff

Mae anghenion dysgu a datblygu yn cael eu clustnodi yn yr adolygiadau perfformiad blynyddol ac anghenion blaenoriaeth 1 yw sail y cynlluniau ar gyfer y flwyddyn. Mae pob aelod newydd o staff

yn cael eu 'cynefino' yn unigol pan fyddant yn dechrau ar eu swydd, yn ogystal â chwrs cynefino corfforaethol blynyddol gyda'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr, a'r cyfle i fynychu digwyddiad i bob Parc Cenedlaethol yn y DU. Mae hyfforddiant priodol a ardystiwyd yn cael ei glustnodi a'i drefnu gyda chyrtsiau gloywi bob hyn a hyn.

Roedd arweinyddion tîm a'r staff gweinyddol wedi cymryd rhan mewn rhaglenni datblygu proffesiynol sy'n cael eu rhedeg gan Gyngor Sir Penfro. Mae rhaglen ar draws yr Awdurdod i gynorthwyo staff gweinyddol yn parhau.

Gall y staff fanteisio ar amrywiaeth eang o gyfleoedd hyfforddiant priodol i sicrhau eu bod yn gallu parhau i ddiwallu gofynion eu rôl. Hefyd, mae staff yn cael hyfforddiant gan Academi Cymru, ac eleni bu staff yr Awdurdod yn bresennol yn Ysgol Haf Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Gyfan a rhaglen ar "Arwain mewn Sefydliadau Cymhleth a Heriol"

Iechyd a Diogelwch

Mae Iechyd a Diogelwch yn flaenoriaeth uchel i'r Awdurdod a'r Pwyllgor Iechyd a Diogelwch, sy'n cynnwys cynrychiolwyr o wahanol rannau o'r sefydliad ac sy'n cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn. Caiff cofnodion y cyfarfodydd hynny eu cyflwyno i'r Aelodau.

Yn ystod y flwyddyn, dechreuodd yr Awdurdod ar broses o ddiwygio ei bolisi Iechyd a Diogelwch. Y prif symbylydd ar gyfer hyn oedd adlewyrchu gwaith ychwanegol a wnaed mewn perthynas â Diogelwch Ymwelwyr yng Nghefn Gwlad. Cymeradwywyd y polisi newydd gan yr Aelodau.

Nododd y Cynllun Gweithredu Iechyd a Diogelwch y blaenoriaethau risg a ganlyn:

- Ymddygiad eisteddog
- Straen yn gysylltiedig â gwaith
- Problemau cyhyrsgerbydol yn gysylltiedig â gwaith
- Ffitrwydd ar gyfer gwaith (yn enwedig mewn rolau ymarferol ac wrth ddynesu at ymddeoliad)

Egwyddor 6

Ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r Awdurdod wedi ceisio ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid drwy amrywiaeth o ymgynghoriadau. Yn dilyn arolwg y llynedd o'r cynghorau cymuned, mae sesiynau hyfforddiant ar gynllunio wedi cael eu darparu i bob cyngor a ofynnodd am sesiwn.

Mae'r Awdurdod yn bwriadu parhau i ymgynghori â thrigolion, ymwelwyr, sefydliadau a rhanddeiliaid eraill ar strategaeth tymor hir ar ddarparu gwasanaethau ar y cyllid a ragwelir fydd wedi'i gwtogi dros y blynyddoedd nesaf.

Cynlluniau Strategol

Yn ystod mis Ebrill a mis Mai 2018, cynhaliwyd ymgynghoriad ar y Fersiwn ar Adnau o'r Cynllun Datblygu Lleol, a dechreuwyd ar ymgynghoriad pellach ym mis Rhagfyr 2018 yn ymwneud â chanolbwyntio ar newidiadau.

Lluniwyd dogfen cyfleoedd a heriau i helpu i adolygu Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol ac fe'i dosbarthwyd i gael sylwadau yn ei gylch yn ystod hanner olaf 2018. Fel rhan o'r broses hon, cynhaliodd yr Awdurdod weithgareddau ymgysylltu i archwilio dulliau o ymgysylltu â chynulleidfa

ehangach. Roedd hynny'n cynnwys sesiwn gyda phobl ifanc o blith Sipsiwn a Theithwyr a phobl yn ymwneud â Phrosiect Gofal Solfach.

Rhwng 9 Mai a 3 Awst 2018, cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y fersiwn ddrafft o Gynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Benfro. Cynllun ar y cyd yw hwn rhwng Cyngor Sir Penfro ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro. Cafwyd 18 ymateb ffurfiol i'r Cynllun; 15 oddi wrth grwpiau a sefydliadau a thri oddi wrth unigolion. Mae Fforwm Mynediad Lleol Sir Benfro wedi bod â chysylltiad agos â'r broses o baratoi'r Cynllun.

Er mwyn paratoi ar gyfer adolygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol yr Awdurdod ar gyfer 2020 – 2024, mae'r Awdurdod wedi bod yn ymwneud â pharatoadau ar gyfer ymarfer ymgynghori sy'n cynnwys arolwg mawr o ganfyddiadau o gydraddoldeb a gaiff ei wneud yn 2019/20 gan gonsortiwm o gyrff cyhoeddus yn ne-orllewin Cymru a reolir gan Gyngor Sir Caerfyrddin.

Trefniadau gweithio mewn partneriaeth

Mae'r Awdurdod yn gweithio gyda nifer o gyrff allanol i helpu i wella gwerth am arian, ac wrth gyfathrebu ag amrywiol grwpiau diddordeb, i gyflawni nifer o brosiectau cyffredin, e.e.:

- Cyngor Sir Caerfyrddin; Cytundebau Lefel Gwasanaeth Cyflogres/Pensiwn. Mwynau
- Grŵp Pwrcasu Awdurdodau Lleol De Cymru
- Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog ac Eryri; yswiriant broceriaeth / rheolwr technoleg gwybodaeth ar y cyd; bu ymgysylltu sylweddol â Chynghorau Tref a Chymuned ar y newidiadau yn y canllawiau cynllunio ac ar flaenoriaethau cyllideb yr Awdurdod
- Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Partneriaeth Parciau Cenedlaethol ar opsiynau cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol a ffynonellau eraill o nawdd
- Parciau Cenedlaethol y DU a Pharciau Cenedlaethol Cymru.

Ymgysylltu â Phobl Ifanc

Yn ystod 2018/19, mae'r Awdurdod wedi canolbwyntio ar y modd y gall wella'r ymgysylltu â phobl ifanc mewn perthynas â llywodraethu a dylanwadu ar waith yr Awdurdod. Roedd Parcymyn Ifanc yr Awdurdod yn bresennol yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Tachwedd 2018, a buont yn cyflwyno Maniffesto Ieuentid EuroPark i'r Aelodau. Trefnwyd cyfarfod dilynol rhwng yr Aelodau a'r Parcymyn Ieuentid i ddatblygu gwaith pellach yn y maes hwn.

Ymwreiddio Ymgysylltu ar draws yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo 10 Egwyddor Cenedlaethol Cyfranogaeth Cymru ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru. Mae cynllun ymgysylltu wedi'i ddatblygu sy'n canolbwyntio ar dri maes blaenoriaeth a thri maes hirdymor. Mae grŵp cynllun gweithredu ymgysylltu wedi'i sefydlu i fonitro'r modd y caiff y cynllun ei roi ar waith.

VI. Materion Llywodraethu Arwyddocaol

Materion Llywodraethu a Glustnodwyd	Camau i'w cymryd
Cyllid Grant y Parc Cenedlaethol	Parhau i weithio â Llywodraeth Cymru i ymateb i'r sefyllfa gyllido a datblygu cynllun ariannol ar gyfer y tymor canolig.
Cynllun wedi'i sefydlu i gyflawni Dyletswydd 6 o Ddeddf yr Amgylchedd yn nodi pa gamau gweithredu a gynigir gan yr Awdurdod i gynnal a gwella bioamrywiaeth, a hybu cydnerthed, erbyn diwedd 2019.	Paratoi cynllun a'i gymeradwyo gan yr Aelodau erbyn diwedd 2019.
Mabwysiadu methodoleg ar gyfer rheoli risg yn unol â chynghor yr Archwilwyr Mewnol	Methodoleg newydd ar gyfer rheoli risg wedi'i chymhwyso i'r gofrestr risg.
Ymateb i effaith Brexit	Cymryd rhan mewn cyfleoedd ymgysylltu ar ôl ymadael â'r UE, a ddarperir gan Lywodraeth Cymru, a chyfrannu at gyfleoedd i ddylanwadu ar bolisi y DU a Chymru ar reoli tir.
Roedd yr adolygiad o'r modd yr ydym yn gweithio yn canolbwyntio ar y systemau digidol presennol a chanfod bylchau er mwyn gwneud yr Awdurdod yn fwy effeithiol a gwella'r cyfathrebu ar draws yr Awdurdod.	Adolygiad wedi'i wneud. Darparwyd argymhellion.
Gwella'r modd y cyfathrebir polisiau a safonau corfforaethol i staff.	Adolygiad o safonau a pholisiau cyfredol ar waith. Gweithgareddau cyfathrebu gyda'r staff.

VII. BARN

Rydym yn cynnig cymryd camau yn ystod y flwyddyn nesaf i fynd i'r afael â'r materion y cyfeirir atynt yn rhan VI i wella ein trefniadau llywodraethu eto fyth. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a glustnodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro'r camau a gymerwyd i'w gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

LLOFNODWYD _____
Cadeirydd

DYDDIAD _____

LLOFNODWYD _____
Prif Weithredwr

DYDDIAD _____

LLOFNODWYD _____

Swyddog Adran 151

DYDDIAD _____

Adroddiad annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Adroddiad ar yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2019 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn cynnwys y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, a'r nodiadau cysylltiedig gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRSs).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ar 31 Mawrth 2019 ac o'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19

Sail y Farn

Rwyf wedi cynnal fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (ISA) yn y DU. Mae fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hyn yn cael eu disgrifio ymhellach yn y rhan honno o'm hadroddiad sy'n ymwneud â chyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio datganiadau ariannol. Rwy'n annibynnol ar yr Awdurdod yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o ddatganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwyf o'r farn fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i fod yn sail i'r farn hon.

Casgliadau o ran busnes gweithredol (*going concern*)

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion a ganlyn lle mae ISA (y DU) yn ei gwneud yn ofynnol i mi adrodd i chi:

- lle nad yw'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol; neu
- lle nad yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol penodol a all fwrw amheuaeth sylweddol am allu'r Awdurdod i barhau i fabwysiadu'r sail busnes gweithredol o gyfrifyddu am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r dyddiad pan gafodd y datganiadau ariannol eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad a chyfrifon blynyddol. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth yn yr adroddiad blynyddol heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad i ar yr archwiliad o'r datganiadau hynny. Nid yw fy marn am y

datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall, ac nid wyf, ac eithrio i'r graddau a nodir gennyf yn benodol yn fy adroddiad, yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd amdanynt.

Mewn cysylltiad â'r archwiliad a wnaed gennyf o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall i ganfod anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ac i ganfod unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn wallus mewn modd perthnasol o gymharu â'r wybodaeth a gefais wrth gyflawni'r archwiliad, neu'n anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol posibl rwyf yn ystyried goblygiadau hynny ar gyfer fy adroddiad.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2018-19; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol, ac mae'r Datganiad Llywodraethu wedi'i baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o'r Awdurdod a'i amgylchedd a gafwyd wrth wneud yr archwiliad, nid wyf wedi canfod unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif nac yn y Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion a ganlyn, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os, yn fy marn i,

- na chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r adroddiadau cyfrifyddu; neu
- os nad wyf wedi cael yr wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Yr wyf yn tystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, a welir ar dudalen 61, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon sy'n rhoi darlun gwir a theg, ac am y cyfryw reolaeth fewnol ag y mae'r swyddog ariannol cyfrifol o'r farn ei bod yn angenrheidiol i allu paratoi datganiadau o gyfrifon heb gamddatganiadau perthnasol, boed hynny drwy dwyll neu gamgymeriad.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod i barhau yn fusnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n

ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail busnes gweithredol ar gyfer cyfrifyddu oni bai fod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu crynswth yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed hynny wedi'i wneud drwy dwyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhaliwyd yn unol ag ISA (y DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol os oes un. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu o wall ac maent yn cael eu hystyried yn berthnasol os gallent, yn unigol neu gyda'i gilydd, ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilio.

Anthony J Barrett
Ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru
30 Gorffennaf 2019

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cyfrifoldeb y Prif Swyddog Ariannol yw cynnal a sicrhau uniondeb gwefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro; nid yw'r gwaith a wneir gan archwilwyr yn cymryd y materion hyn i ystyriaeth, ac felly nid yw'r archwilwyr yn derbyn cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno gyntaf ar y wefan.